

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO XX

ŽALEC, MAJ 1966

ŠTEVILKA 5

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Žalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

Hmeljske žičnice v prihodnje

Dosedanja hitra in nenačrtna izgradnja hmeljišč in vzporednih objektov je povzročila celo vrsto kratkoročnih in dolgoročnih problemov.

Zaradi teh in še drugih razlogov terjata praksa in razvoj izdelavo perspektivnega ureditvenega načrta razvoja hmeljarstva na posameznih obratih in na kombinatu kot celoti.

Pri načrtovanju vsake kmetijske panoge, zlasti pa hmeljarstva, ki zahteva velike dolgoročne naložbe v nasade in stranske objekte, je potrebno dosledno upoštevati temeljne ekonomsko-biološke zahteve in omejitve, ki omogočajo najracionalnejše pridelovanje hmelja.

Omenili smo že, da zahteva hmelj velike denarne naložbe v zemljišča, saj stane zgraditev 1 ha hmeljišča z moderno betonsko konstrukcijo po današnjih cenah materiala, strojnih uslug in osebnih dohodkov ca. 3 milijone S-din.

Zaradi tega bomo v prihodnosti. Hidro in agromeliorativna le tam, kjer je zemlja že kakovostna in ne terja dolgoročnih naložb zaradi izboljšanja rodovitnosti. Hidro in aglomeliorativna dela, kot pravimo tem ukrepom, bomo izvajali le na tistih manjših parcelah, ki so v sredini kompleksov ali na robu, kjer si obetamo s temi posegi pridobiti 5 do 10 hektarsko zaokroženo površino.

Kakovost zemljišča je prvi pogoj za uspešno gojitev hmelja, vendar ni nič manj pomembna njihova zaokroženost in oddaljenost od gospodarskega dvorišča, h kateremu le-ta spadajo.

Sodobni način pridelovanja hmelja, ki ga uvajamo, zahteva velika in zaokrožena zemljišča v neposredni bližini gospodarskih dvorišč. Le tako razporejena hmeljišča, ki so povezana z utrjenimi potmi, omogočajo ceneno mehanizirano obdelavo, zaščito in spravilo hmelja. V podkrepitev teh trditev naj omenimo, da

(Nadaljevanje na 2. strani)

Cvetoči maj obeta bogato jesen.

Karel
Kač

PRVO ZASEDANJE DELAVSKEGA

Na zasedanju je delavski svet podjetja 28. II. 1966 sklenil, da se izvršijo redne volitve v samoupravne organe v soboto 2. IV. 1966. Volilni zbori kooperantov, na katerih so volili predstavnike kooperantov v delavski svet podjetja in druge samoupravne organe podjetja so bili 27. III. in 3. IV. na sedežih enajstih proizvodnih obratov.

Na teh volitvah je bila izvoljena polovica članov DS podjetja in polovica članov DS delovnih enot na mesto onih, katerim je potekla dvoletna mandatna doba. Poleg tega so bili izvoljeni prvi predstavniki kooperantov v svete kooperantov delovnih enot in svet kooperantov podjetja. Sveti kooperantov so v skladu z določili novega statuta podjetja zamenjali dosedanje komisije za trajno gospodarsko sodelovanje s kmetijskimi proizvajalci.

V DS podjetja, ki šteje 61 članov, je bilo za mandatno dobo 2 leti izvoljeno 24 novih članov iz vrst delavcev delovne skupnosti podjetja in 6 članov iz vrst kooperantov. Ostala polovica oziroma 31 članov DS ima še enoletno mandatno dobo.

Na prvem zasedanju 23. aprila je DS potrdil mandate vsem novoizvoljenim članom, izvolil je predsednika DS in njegovega namestnika, nadalje je na tej seji izvoljen nov 15-članski upravni odbor in njihovi namestniki, 3 članski nadzorni odbor, štirje člani v svet kooperantov podjetja in stalne komisije DS podjetja.

Za predsednika DS podjetja je bil ponovno izvoljen tov. Dermol Ludvik, upravnik obrata Vrtnarstvo Celje, za njegovega namestnika pa tov. Jelovšek Marjan, kooperant iz obrata Petrovče.

Nov delavski svet podjetja je naslednji:

Mandatna doba 1 leto:
Dermol Ludvik, upravnik obrata Vrtnarstvo Celje, predsednik

Jureš Anton, upravnik obrata Celje
Vidmar Marija, delavka — Celje
Mahen Ivan, kooperant — Celje
Krošelj Elizabeta, kuharica — Petrovče

Gradilnik Franc, kooperant — Petrovče

Lilija Alojz, upravnik obrata Polzela

Hropot ing. Jože, vodja last. proizv. — Prebold

Marinc Karel, kooperant — Prebold

Svet Edi, vodja last. proizvodnje — Tabor

Natek Norberd, kooperant — Tabor

Zužej Franc, upravnik obrata Vransko

Pistotnik Stanko, kooperant — Vransko

Pečolar Stefan, upravnik obrata Vrbje

Horvat Djurdja, delavka v rast. proizv. — Vrbje

Kralj Vlado, vodja kooperacije — Vrbje

Patekar Blaž, delavec v rast. proizvodnji — Vrbje

Zohar Martin, vodja mehanične delavnice — Vrbje

Sredenšek Alojz, kooperant — Vrbje

Dolinar Marko, kooperant — Vrbje

Zatler Viktor, vodja prodaje — Mleko

Kolšek Franc, žagar — obrat Gozdarstvo

Štruc Jože, upravnik obrata Mesnine Celje

Felicijan Ivan, vodja čistilnice — Mesnine

Hren Alojz, ekonom — obrat Mesnine

Krajnik Milena, knjigovodja — obrat Mesnine

Pušnik Mirko, skupinovodja sušilnice — Mesnine

Suholežnik Jože, sekač v klavnici — Mesnine

Tajnsnik Viktor, mlinar — Mešalnica — Hmezad

Skafar ing. Polde, ref. za plan — uprava
Žilnik Minka, vodja kadrov. social. službe — uprava

Mandatna doba 2 leti:
Jelovšek Marjan, kooperant Petrovče, namestnik predsednika

Ferline Franc, vodja kooperacije — Braslovče

Poteko Ivan, vodja stroj. parka — Braslovče

Klokočevnik Franc, delavec v polj. — Braslovče

Fohda Anton, kooperant — Braslovče

Zupanc Stanko, v. d. obr. ing. za hmelj. — Petrovče

Ing. Okrožnik Peter, obr. ing. v rast. pr. — Petrovče

Kučer Alojz, vodja kooperacije — Petrovče

Gočar Franc, traktorist — Petrovče

Turnšek Pongrac, kooperant — Polzela

Vogrinc Franc, upravnik obrata Prebold

Brežnik ing. Jože, obrat. ing. za hmelj. — Sempeter

Verstovšek ing. Franc, vodja stroj. par. — Sempeter

Zagar Stanko, vodja kooperacije — Sempeter

Cokan Vinko, kooperant — Sempeter

Strožer Ivan, tehnik v koop. — Trnava

Vasle Jože, kooperant — Trnava

Ivančič ing. Ivo, upravnik obrata Vojnik

Gmajner Anton, vodja kooperacije — Vojnik

Golob Avgust, kooperant — Vojnik

Česarek Jože, računovodja — obrat Mirozan

Hrušovar Alojz, upravnik obrata Mleko

Marolt ing. Jože, vodja farme Podlog — Mleko

Benčina Jože, vrtnar — obrat Vrtnarstvo

Krašovic Milan, tehnični vodja — obrat Hmezad

Pintar Emil, tehnični manipulant — Hmezad

Cvetko Janko, vodja mehan. delav. — K. S. postaja

Krušič Martin, računovodja, K. S. postaja

Uranjek Mihael, upravnik obrata »Hišni sklad«

Tiselj Slavko, upravnik obrata »Prehrana«

V UPRAVNI ODBOR PODJETJA so izvoljeni naslednji člani:

a) Člani:
Cizej Milica, računovodkinja obrata »Mesnine Celje; Goršek Andrej, upravnik obrata Sempeter; Hrušovar Alojz, upravnik obrata »Mleko« Celje; Ivančič ing. Ivo, upravnik obrata Vojnik; Kralj Vlado, vodja kooperacije v obratu Vrbje—Gotovlje; Krašovic Milan, tehnični vodja v obratu »Hmezad« Zalec; Kučer Alojz, vodja kooperacije v obratu Petrovče; Napotnik Simon, tehnik na obratu Mirozan; Pšaker Ciril, vodja odkupa in produkcije v obratu Polzela; Skoberne Niko, upravnik obrata Kmetijska strojna postaja Zalec; Vogrinc Franc, upravnik obrata Prebold; Fohda Anton, kooperant iz obrata Braslovče; Natek Norbert, kooperant iz obrata Tabor; Planinšek Franc, kooperant iz obrata Celje.

b) Namestniki članov upravnega odbora:

Farčnik Ivo, vodja kooperacije v obratu Vransko; Luževič ing. Janez, vodja lastne proizvodnje v obratu Vojnik; Medved Jože, tehnik v obratu Vrtnarstvo Celje; Korber ing. Vid, upravnik obrata Mirozan—Petrovče; Omladič ing. Edi, upravnik obrata Tabor; Pintar Emil, tehnični manipulant v obratu »Hmezad« Zalec; Pugelj ing. Bogdan, upravnik obrata Trnava; Poteko Ivan, vodja strojne parka v obratu Braslovče; Potočnik Franc, tehnik kooperacije v obratu Prebold; Štruc Jože, upravnik obrata »Mesnine« Celje; Tratnik

Andrej, gozdar v obratu Gozdarstvo Polzela; Gajšek Viktor, kooperant v obratu Petrovče; Golob Avgust, kooperant v obratu Vojnik; Turnšek Pongrac, kooperant v obratu Polzela.

V NADZORNI ODBOR PODJETJA so bili izvoljeni:

Plaskan Vlado, direktor sektorja kooperacijske proizvodnje; Grm Tone, tehnični vodja obrata »Mesnine« Celje; Cviki Janko, upravnik obrata Braslovče; Rozman Ivan, finančni inštruktor v podjetju; Levor Ferdo, živinorejec v enoti Zaloze.

V SVET KOOPERANTOV PODJETJA je izvoljen v naslednjem stavu:

Umbrecht Rafko, kooperant, Andraž 101 — Polzela; Serdoner Peter, kooperant, Parizlje — Braslovče; Kronovšek Ivan, kooperant, Orla vas — Trnava; Krajnc Alojz, kooperant, Višnja vas — Vojnik; Jelovšek Marjan, kooperant, Petrovče; Cetina Jože, kooperant, Sp. Gruševlje — Sempeter; Marinc Karel, kooperant — Prebold; Planinšek Franc, kooperant, Hudinja 14 — Celje; Lesjak Franc, kooperant, Miklavž 12 — Tabor; Kladnik Robert, kooperant, Cepije — Vransko; Kuder Ivan, kooperant, Pongrac — Griže.

Delavski svet je na tem zasedanju izvolil še 11 stalnih komisij, ki bodo delovale kot pomožni organi DS.

Izvoljene so bile naslednje komisije:

1. KOMISIJA ZA INVESTICIJSKO IZGRADNJO IN RAZVOJ (7 ČLANOV)

Lilija Lojze, upravnik obrata Polzela, predsednik; Janše Jože, vodja investicijskega oddelka, tajnik, in člani: Selih ing. Franc, programer v razvojnem sektorju; Štruc Jože, upravnik obrata »Mesnine« Celje; Bobovnik Mišo, direktor obrata »Hmezad« Zalec; Kuder Anton, tehnik v obratu Celje; Omladič ing. Edi, upravnik obrata Tabor.

2. KOMISIJA ZA ORGANIZACIJO IN EKONOMIKO V PODJETJU (7 ČLANOV)

Predsednik: Zužej Franc, upravnik obrata Vransko; tajnik: Jeriček Zlatko, vodja plansko-analitskega oddelka; člani: Marinc Ernest, glavni računovodja podjetja; Holobar Vojko, računovodja investicij; Zagar ing. Marjan, vodja strojne parka v obratu Prebold; Kolenc Vinko, direktor sektorja lastne proizvodnje; Smoldiš Feliks, računovodja obrata Sempeter.

3. KOMISIJA ZA DELITEV ČISTEGA DOHODKA IN OSEBNEGA DOHODKA (9 ČLANOV)

Predsednik: Jureš Anton, upravnik obrata Celje; tajnik: Jeriček Zlatko, vodja plansko-analitskega oddelka; člani: Žilnik Minka, vodja kadrovske-socialne službe; Jager Vlado, računovodja v obratu Vrbje—Gotovlje; Zupanc Stanko, vodja lastne proizv. v obratu Petrovče; Vizovšek Drago, ekonomist v obratu »Mesnine«; Glinšek ing. Slavko, vodja kooperacije na obratu Polzela; Brežnik ing. Jože, vodja lastne proizvodnje v obratu Sempeter; Marolt ing. Jože, vodja farme Podlog.

4. KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA (5 ČLANOV)

Predsednik: Vogrinc Franc, upravnik obrata Prebold; tajnik: Speglic Franc, kadrovnik; člani: Verstovšek ing. Franc, vodja strojne parka v obratu Sempeter; Drobne ing. Marjan, vodja last. proizv. v obratu Vrbje—Gotov; Rojnik Milenko, vodja farme Zaloze.

5. KOMISIJA ZA DRUŽBENI STANDARD IN STANOVANJA (7 ČLANOV)

Predsednik: Ferline Franc, vodja kooperacije v obratu Braslovče; tajnik: Žilnik Minka, vodja kadrovske

ŽIČNICE V PRIHODNJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

je potrebno prepeljati v enem letu na 5 ha hmeljišča 8 do 10 t umetnih gnojil, 100 t hlevskega gnoja in odpeljati 170 do 180 t zelenih rož s pridelkom. Ze sam prevoz zelenih rastlin terja 350 voženj v obe smeri. V eni od prihodnjih števil našega glasila bomo poskusili narediti podrobnejši izračun in razčlenitev, ki nam bosta nudila jasnejšo podobo o pomenu tega vprašanja pri načrtovanju hmeljarstva.

Prav gotovo zahteva v sodobnem hmeljarstvu izgradnja in ureditev gospodarskih dvorišč več kot polovico denarnih naložb. Velika poraba umetnih gnojil, zaščitnih sredstev, raba raznih delovnih strojev in orodij, terja jo več pokritih objektov, zgrajenih na manjšem prostoru. Med te objekte sodijo tudi sušilnice in skladišča za hmelj.

Pomembna so tudi že utrjena dvorišča, zgrajene naprave za odtok vode in razpoložljiva elektrika za pogon in razsvetljavo.

Zategadelj bomo gojili hmelj predvsem tam, kjer že v bližini obstojajo gospodarska dvorišča s skladišči za hmelj in reproductivni, strojnimi remizami, su-

šilnicami itd., ali pa tam, kjer je mogoče z malimi naložbami zagotoviti s preureditvami povečanje zmogljivosti teh objektov. Le v izjemnih primerih se bomo odločili za graditve docela novega dvorišča z navedenimi vzporednimi objekti.

Izbira zemljišča za povečano saditev hmelja je odvisna med drugim tudi od možnosti pridobitve le-tega od zasebnikov.

Če strnemo opisane in ostale zahteve in omejitve, potem bi perspektivno povečanje hmeljišč in celotnega pridelka v družbenem sektorju hmeljarstva znašalo:

stanje 1. 1961	237 ha = 380 t
stanje 1. 1966	761 ha = 1218 t
stanje 1. 1973	900 ha = 1520 t

Podatki povedo, da smo z ozirom na stanje hmeljišč v letu 1961 povečali le-ta za 321 %. Nadaljnje širjenje hmeljišč bo sicer počasnejše, vendar pa ne bodo napori zato nič manjši. Doslej smo dolgoročne naložbe usmerjali predvsem v pridobivanje in urejanje zemljišč in povečanje hmeljskih nasadov, medtem ko bomo v prihodnje vlagali več sredstev v vzporedne objekte in družbeni standard.

Š. F.

SVETA PODJETJA

Knjižice kooperacijske proizvodnje

socialne službe; člani: Tiselj Slavko, upravnik obrata »Prehrana«; Uranjek Miha, upravnik obrata »Hišni sklad«; Ivančič Franc, referent za HTV službo; Polajner Jolanda, knjigovodja v obratu »Mesnine« Celje; Kuder Slavko, tehnik v obratu Vrbje—Gotovlje.

6. KOMISIJA ZA HIGIENSKO-TEHNIČNO VARSTVO (7 ČLANOV)

Predsednik: Zatler Viktor, vodja prodaje v obratu »Mleko«; tajnik: Ivančič Franc, referent za HTV službo; člani: Medved Jože, tehnik v obratu Vrtnarstvo; Teržan Dušan, vodja prevoza v obratu Strojna postaja; Lokan Ivan, tehnik v obratu Braslovče; Pekosek Jože, vodja strojnega parka v obratu Vojniki; Kolšek Ivan, vodja strojnega parka v obratu Polzela.

7. KOMISIJA ZA POŽARNO VARNOST IN VARSTVO DRUŽBENE IMOVINE (7 ČLANOV)

Predsednik: Zagar Stanko, vodja kooperacije v obratu Sempeter; tajnik: Jug Vinko, referent za strojništvo; člani: Cimperman Alojz, tehnik v obratu Petrovče; Kolšek Vlado, traktorist v obratu Sempeter; Vučer Martin, referent za požarno varnost v obr. »Hmezad«; Storman Stanko, skladišnik v obratu Vrbje—Gotovlje; Ivančič Franc, referent za HTV.

8. KOMISIJA ZA IZOBRAŽEVANJE DELAVCEV IN STIPENDIRANJE (7 ČLANOV)

Predsednik: Hropot ing. Jože, vodja proizvodnje v obratu Prebold; tajnik: Wagner ing. Marija, referent za izobraževanje; člani: Grabnar Ludvik, referent za kooperacijo; Marovt ing. Stane, tehnolog v obratu »Mleko«; Korenjak ing. Tone, vodja last. proizv. v obr. Braslovče; Zupanek Janko, vodja str. parka v obratu Vrbje—Gotovlje; Okrožnik ing. Peter, obrat Petrovče.

9. KOMISIJA ZA ZAŠČITO DELOVNIH DOLŽNOSTI

Predsednik: Ivančič ing. Ivo, upravnik obrata Vojniki; namestnik: Pirkmajer Fedor, pravnik v pravni

službi; člani: Franko Jože, vodja splošne službe v obratu »Mesnine«; namestnik: Janjič Savo, vodja rastlinske proizvodnje v obr. Petrovče.

10. KOMISIJA ZA STATUT IN DRUGE SAMOUPRAVNE AKTE (7 ČLANOV)

Predsednik: Uranjek Miha, upravnik obrata »Hišni sklad«; tajnik: Vybihal ing. Vili, urednik lista »Hmeljar«; člani: Plaskan Vlado, direktor sektorja kooperacije; Kač Karel, direktor splošnega sektorja; Ivančič Franc, predsednik sindikalnega odbora; Pirkmajer Fedor, pravnik v pravni službi; Bobovnik Mišo, direktor obrata »Hmezad« Zalec.

11. KOMISIJA ZA PROGRAM O PREHODU NA 42-URNI TEDNIK (7 ČLANOV)

Predsednik: Zilnik Minka, vodja kadrovske-socialne službe; tajnik: Cehner Karel, planer v planskem oddelku; člani: Drobne ing. Marjan, vodja last. proizv. v obr. Vrbje—Gotovlje; Jeriček Zlatko, vodja plansko-analitskega oddelka; Zvar Ernest, direktor gospodarsko-računskega sektorja; Poljanec ing. Bernard, obrat Celje; Vlzovišek Drago, ekonomist v obratu »Mesnine«.

Prve seje upravnega odbora, nadzornega odbora in sveta kooperantov podjetja bodo v naslednjih dneh. Na sejah se bodo ti organi konstituirali in izvolili svoje predsednike in namestnike predsednikov.

Novoizvoljeni DS obratov so že imeli prve seje. Sledijo še prve seje obratnih svetov kooperantov, seje komisij DS podjetja in obratov. S tem so izvoljeni vsi organi podjetja in obratov za naslednje mandatno dobo. Prepričani smo, da bo tudi novoizvoljeni samoupravni mehanizem uspešno deloval. Vsak organ ima odrejeno vlogo in področje dela. Od aktivnosti slehernega člana katerikoli organa pa zavisi uspešno reševanje odgovornih nalog, ki čakajo delovno skupnost podjetja v naslednjem obdobju.

Vsem novoizvoljenim organom želimo pri njihovem delu polno uspehov!

Po sklepu komisije za trajno gospodarsko sodelovanje s kmetijskimi proizvajalci, je Kmetijski kombinat založil knjižice kooperacijske proizvodnje, katere prejmejo vsi tisti proizvajalci, ki imajo ali bodo imeli sklenjene kakršnekoli proizvodne pogodbe s kombinatom.

Namen knjižice je naslednji:

a) omogočiti kooperantom koriščenja pogodbenih pravic tako, kot je s pogodbami določeno in uvesti točno evidenco o koriščenju teh pravic oziroma evidenco prevzetega repromateriala, sprejetih denarnih akontacij in izvršenih strojnih uslug;

b) omogočiti obračun po vsaki pogodbi posebej in to v pogodbeno določenem času.

Točna evidenca v knjižici, ki mora biti vsklajena z evidenco v računovodstvu področnega obrata, naj onemogoči nesporazume pri obračunu in pravde pred sodišči, do katerih je žal prihajalo. Kooperantom bodo odpadle tudi vse sitnosti in poba, ki so jih do sedaj imeli pri ugotavljanju obveznosti do proizvodnega obrata. Knjižica naj omogoči tudi hitrejši obračun po oddaji pogodbenih pridelkov, tako hmelja kot ostalih. Z njo odpravljamo dosedanja načina obračuna, ko smo pri obračunu hmelja zajeli tudi vse finančne odnose iz drugih pogodbениh razmerij, pa če je to proizvajalcu prijalo ali ne. Vlaganja kombinata, na primer v vzre-

jo pitancev, se bodo obračunala pri oddaji pitancev itd. Seveda bo kooperant pri obračunu hmelja lahko vplačal tudi na račun vlaganj kombinata v ostalo pogodbeno proizvodnjo, če bo to želel, ni pa nujno.

V kooperacijsko knjižico se vpišejo osnovni podatki kooperanta in njegovi pooblaščenosti zastopniki. Za vsako sklenjeno pogodbo se vpišejo obveznosti kooperanta in obveznosti kombinata. Za vsako pogodbeno razmerje posebej se sproti vpišuje izdaja repromateriala z navedbo cene in izplačila denarnih akontacij. Vpis vrši vodja skladišča oziroma blagajnik. Kooperant dobi pri vpisu v knjižico tudi en izvod izvirne dokumentacije (dobavnica, blagajniški izdatek itd.). Koriščenje strojnih storitev vpisuje v knjižico novi delovnih nalogov. Knjižica ima listnico, v kateri se naj shranjujejo delovni nalogi strojnih storitev do vpisa v knjižico. Delovne naloge za vpis v knjižico predloži knjigovodja kooperacije občasno kooperant sam in sicer v čim krajšem času.

V rubriko obveznosti kombinata se vpiše količina umetnih gnojil in ostalega repromateriala ter strojnih storitev, ki kooperantu pripadajo po kooperacijski ceni, kakor tudi višina denarne akontacije. V to rubriko se vnesejo obveznosti, ki so določene v pogodbi.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Za 1. maj-praznik dela čestita

Kmetijski kombinat Žalec
vsem svojim delavcem,
kooperantom in poslovnim
prijateljem

Knjižice kooperacijske proizvodnje

(Nadaljevanje s 3. strani)

V evidenco črpanja sredstev po pogodbi pa se sproti, kot že navedeno, vpisuje izdaja repromateriala, koriščenje strojnih storitev in izplačilo denarnih akontacij. Za repromaterial in strojne storitve se vpisuje tudi finančna vrednost in sicer za kooperacijsko proizvodnjo hmelja, rženih rožičkov in piščancev za zakol po kooperacijski ceni, za kooperacijsko proizvodnjo mesa, mleka in krompirja pa po prosti ceni.

Pri hmelju, rženih rožičkih in piščancih vlaga repromaterial in strojne storitve kombinat in sicer na kg pridelka oziroma prirasta. Če bo kooperant izkoristil več, kot mu na oddani prihodek pripada, bo moral razliko plačati po prostih cenah, za morebitne neizkoriščene strojne storitve mu pripada denarno izplačilo.

Pri vezani proizvodnji mesa, mleka in krompirja ima kooperant pravico koristiti strojne storitve in umetna gnojila po kooperacijski ceni po v pogodbah določenih normativih. Denarno nadomestilo za morebitne neizkoriščene strojne ure in umetna gnojila kooperantu ne pripada, ker odkupuje kombinat proizvode po dnevnih tržnih cenah. Ker se bodo izdala umetna gnojila in izkoriščene strojne ure vpisovale v knjižico po prosti ceni, se bo kooperantu pri obračunu priznala bonifikacija v taki višini, kot jo je opravičil z kombinatu prodanimi proizvodi.

Kooperanti imajo pravico koristiti strojne storitve in umetna gnojila po kooperacijski ceni po naslednjih normativih:

1. Strojne storitve:

- a) za 1.000 kg oddanega krompirja — 1,5 trakt. ure,
- b) za 100 kg oddane pogodbenne živine (pitano govedo, pitani prašiči, pitana teleta) — 3,0 trakt. ure,
- c) za 1.000 l oddanega mleka — 6,5 trakt. ure.

2. Umetna gnojila:

- a) za 1.000 kg oddanega krompirja — 70 kg umet. gnoj.,
- b) za 1 kg oddane živine (pitano govedo, pitani prašiči, pitana teleta) — 1,6 kg umet. gnoj.,
- c) za 1 l mleka — 0,4 kg umet. gnoj.

Skladišča repromateriala na proizvodnih obratih bodo poslovala samo za kooperante in sicer na osnovi predložitve kooperacijske knjižice. To nalaga odgovornim delavcem proizvodnih obratov nalogo, da čimprej vpišejo v knjižice vse medsebojne odnose za tekoče pogodbe in knjižice izroče kooperantom. V bodoče je pri sklenitvi vsake pogodbe takoj vnesti v knjižico vse potrebne podatke.

Morda bo kdo dejal, da uvažamo nekaj novega, ki bo po potrebnem zahtevalo dodatno delo. Temu pa ni tako. Upoštevamo najvažnejše načelo, ki naj velja za kooperacijsko proizvodnjo: odnosi med obema pogodbenima strankama naj bodo čisti in interesantni za oba partnerja. Predpogoj za to pa je obojestranska tekoča evidenca. Tudi kooperantje naj ne smatrajo knjižice za odveč, saj jim bo pripomogla k boljši evidenci

njihovega gospodarjenja.

Za vse tiste, ki s kombinatom nimajo proizvodnih odnosov, bo kombinat odprl trgovine z repromaterialom na Vranskem, Polzeli in v Braslovčah, Zalcu, Celju ter Vojniku. Trgovine bodo prodajale repromaterial po prostih cenah in proti takojšnemu plačilu. Kmetovalce bodo oskrbovale tudi z manjšimi stroji in potrebnim kmetijskim orodjem.

Plaskan Vlado

Struc Jože:

Problemi prodaje mesa

Naše področje se s kvalitetenim spitanim materialom ne more pohvaliti. V Sloveniji je področje najkvalitetnejšega govejega mesa okolica Murske Sobote, kjer imajo svetloisasto pasmo (simentalsko). Zaradi boljše kvalitete dosegajo tudi višjo odkupno ceno na zunanjem tržišču. Po kvaliteti sta za Mursko Soboto Ljubljana in Kočevje.

Ce želimo dosegati boljše cene, predvsem pa, če si želimo zagotoviti zunanji trg, se mora proizvodnja tem zahtevam prilagajati. Področja Slovenskih Konjic, Laškega in našega kombinata so pasemsko najbolj pisana. To bi lahko — in moramo — popravili z nakupom simentalke živine na Hrvaškem, kjer so se pokazale ugodne možnosti za nakup telet, težkih okoli 200 kilogramov v starosti do 6 mesecev. Za nas bi pa bil vsekakor najugodnejši nakup 100 kg težkih telet.

Pri doseganju višje ali nižje prodajne cene je predvsem odločujoč čas prodaje, ki je najugodnejši od maja do septembra. Zato bi morali proizvodnjo, predvsem lastno, usmeriti tako, da so živali godne za oddajo prav v tem času. S tem v zvezi pa se spet pojavlja problem dobave živine za pitanje v času, ko oddamo največ živine. Obrat Mesnine se s svojo službo obvezuje, da bo organiziral dobavo tako, da bo dobava pitovnega materiala za vse obrate zadostna in zadovoljiva. V ta namen izdelajo posamezni obrati (mesečno) točen plan oddaje živine in potreb po njej. Strokovni kader obrata Mesnine se obvezuje, da bo nudil pri prevzemih proizvodnim obratom vso strokovno pomoč, da bo kvaliteta prevzete in kasneje spitanke živine res na primerni višini, kar je v korist obema.

Manj besed več dejanj

Enaindvajsetega aprila so se sestali člani ZK na upravi. Uvodoma je sekretar tov. Janše Jože pozdravil tovariša Uranjeka Mihaela in Omladiča Franca, ki sta prišla iz drugih organizacij. Sprejet je bil program dela za 1966. leto, ki med ostalim narekuje razširitev političnega dela, razvoj notranjih odnosov, utrditev partijske in delovne discipline, večjo angažiranost v vseh dejavnostih, od dela v komisijah do kulture, družabnosti in športa.

Uvodne in zaključne besede generalnega sekretarja ZKJ Josipa Broza Tita na tretjem plenumu CK ZKJ in sklepe plenuma je na široko tolmačil tovariš Ivančič Franc.

V plodni razpravi, ki se je razvnela potem, je tov. Janše poudaril, da so skupna investicijska sredstva KK decentralizirana in z njimi razpolagajo delavski sveti obratov.

Jeriček Zlatko pove, da so naša načela delitve osebnih dohodkov — v skladu s sprejetimi načeli delitve na VIII. kongresu ZKJ in na III. plenumu. Pri nas je bila delitev OD v okviru podjetja in je bila delitev po obratih odvisna od tega okvira. Še lani so uporabljali obrati pri delitvi OD politiko »mira v hiši«. Letos smo prešli na delitev OD ločeno po obratih in se kažejo že prvi pozitivni rezultati v pametnem gospodarjenju s sredstvi. Uprava je skupna služba združenega podjetja in dela po programu poenostavljenega dela, ne pa po normah.

Plaskan Vlado poudarja, da uprava ni več sama sebi namen, marveč je skupna služba kombinata. »Zdi se mi,« pravi, »da je razkorak

med OD kolegov v proizvodnji in administraciji. Demokratični centralizem nam narekuje sprejemanje konkretnih stališč do dogodkov v kombinatu. V odnosih bodimo čisti in ne bo več takih težav, kot so se porajale! Dosledni in kritični bodimo tudi do sebe!«

»Tako, kot je bila menjava sto starih dinarjev za enega novega, naj bo geslo, sto starih besed za eno novo, če hočemo, da bodo naši sestanki krajši in da se bomo otresli apatičnosti, ki nas mori,« je dodal tovariš Jeriček.

Tovariš Kolenc Vinko je govoril o lastni proizvodnji, ki še ni končala z izgradnjo in zaradi tega angažira pretežni del sredstev. Sredstva troši v taki meri zaradi široke proizvodnje in zaradi velikega števila zaposlenih. Na obratih so pričeli varčevati. Paziti moramo, da ne bo šlo varčevanje na račun proizvodnje prihodnjih let. Strokovni kader se je vidno izpopolnil in bo moral prav letos vložiti v proizvodnjo ves svoj trud.

Ob zaključku seje je bil sprejet predlog sekretarja, da se člani ZK iz mešalnice močnih krmil priključijo obratu Hmezad.

Vy

Delo in njega praznik sta v ponos slehernemu delavcu, kmetu in delovnemu inteligentu; ponos na vse ustvarjeno v prid človeštva v preteklosti, sta ponos, čast in dolžnost, da prispevamo s svojim delom in ustvarjalnostjo dobrine za koristi narodov in ljudstev, da se borimo za mir in sožitje med narodi.

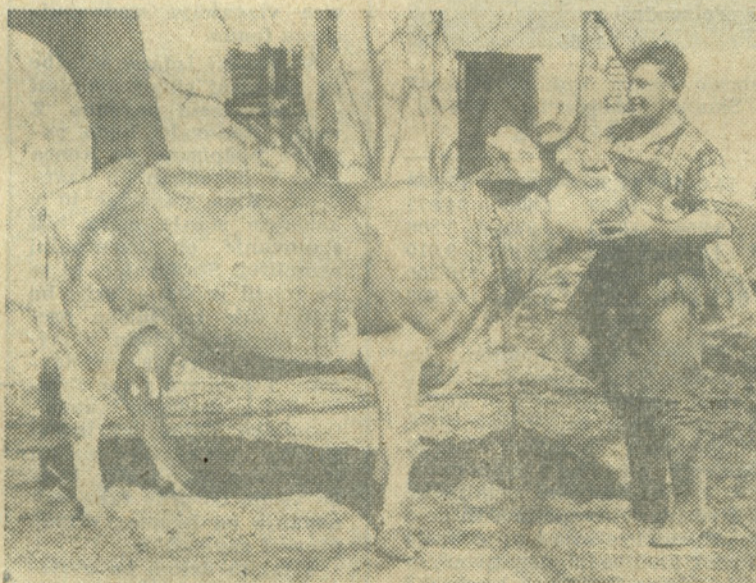
Obrat Tabor je pred dosedanjjo organizacijsko obliko doživel več sprememb, ki so bile pogojene z družbenim razvojem. Vse te prehodne oblike od nabavne, prodajne in obdelovalne zadruge, združne ekonomije ter samostojne zadruge so sicer imele v teh obdobjih vpliv na razvoj, vendar pa so onemogočale dolgoročno perspektivno planiranje lastne in kooperacijske proizvodnje. Delavci v lastni ali pa kmetje v kooperacijski proizvodnji niso imeli jasne perspektive in cilja, ki bi jih naj usmerjal v delu. Ta problem je z ustanovitvijo združene zadruge KZ »Savinjske doline« in »Kmetijskega kombinata« ter pozneje leta 1964 z združitvijo le-teh bil v celoti odpravljen. V tem času se je pristopilo k dolgoročnemu planiranju razvoja lastne in kooperacij-

Tabor v cvetju.

velikost kmetij na našem področju je ca. 3 ha. Z ozirom na gornje vidijo kooperantje sami rešitev v specializaciji proizvodnje in je zaradi tega naše delo večkrat nagrajeno z uspehom. V nizkem predelu se usmerjajo v hmeljansko-živinorejsko proizvodnjo, v višjih predelih pa v živinorejsko in deloma tudi hmeljarsko proizvodnjo. Razvoj v tej smeri poteka nenehno naprej. Nekateri kooperantje so danes že specializirani tržni proizvajalci, drugi so na prehodu, so pa še kmetje, ki še vedno gospodarijo po starem in ne upoštevajo naših priporočil, oziroma ne gredo sporedno s časom. Vemo, da čas in družba zahtevata svoje in da bodo prej kot slej tudi ti opazili, da bo potrebno proizvodnjo preusmeriti.

Uspehe našega dela v kooperaciji smo do nedavnega merili samo z višino prodaje tržnih proizvodov. V letu 1966, v času gospodarske reforme, pa upoštevamo tudi to koliko je strokovni kader delal investicijsko; to je na področju preusmeritve v tržno proizvodnjo in konkretno z višino investicij v kooperaciji. Investicije v kooperaciji smo do lanskega leta zanemarjali, v letošnjem letu pa tudi tu beležimo lepe uspehe. Zgradili smo 6 ha žitnic in adaptirali dve pitlišči za ca. 8.000 komadov brojlerjev. Delo v tej smeri teče naprej. Za drugo leto predvidevamo, da bomo o kooperaciji obnovili ca. 8 ha hmeljišč. Žal za obnovo ni dovolj interesa in je potrebno veliko prepričevanja. Naš cilj je,

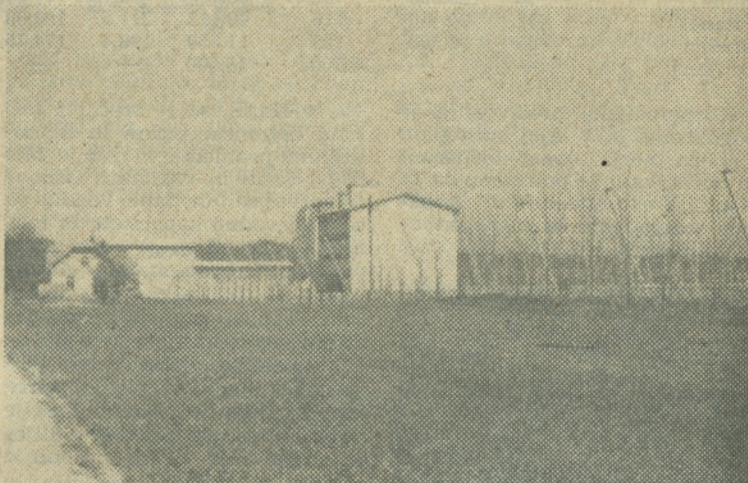

Krava Miška sivorjave pasme je dala v štirih mesecih po tretjem teletu že 2.150 litrov mleka. Lastnik je Lesjak Milan iz Ojstriške vasi.

NAŠI OBRATI

OBRAT TABOR

S posegi, kot je nabava plemenskih krav in telic, nismo uspeli, uspevamo pa pri posredovanju pasemskih telet. Uspeh tega bo viden šele čez nekaj let. Drugi problem, ki tudi neposredno vpliva na razvoj živinoreje, so izredno nizki travniški donosi in s tem v zvezi je tudi kvaliteta

Obiralni stroj, sušilnica in novo skladišče obrata Tabor v Kapli.

da obnavljamo tudi v kooperaciji. Omejuje nas, da kooperantje nimajo primernih zamljišč in je na takih površinah žičnica neprimerno dražja kot v večjem kompleksu.

V živinorejsko proizvodnjo neposredno ne investiramo, posredujemo pa posojila za nabavo plemenskih krav in telic. Čeprav ima živinoreja na našem območju veliko možnosti za razvoj, pa 100 odstotno povečanje prodaje pitancev od 50 komadov v letu 1963 na 110 komadov v letu 1965 ne smemo smatrati za uspeh. Porast živinorejske tržne proizvodnje bi lahko bil še dosti večji, če bi uspeli rešiti pasemsko vprašanje osnovne črede, to je krav.

krme. Smatramo, da moramo ravno v travništvu izkati možnost za razvoj živinoreje. Z enim posegom v travništvu, z gnoje-

Štirideset pitancev, težkih do 180 kg v oskrbi Drole Marice v Ojstriški vasi, lepo prirašča. Pitanci so namenjeni za dopitanje v kooperaciji.

njem z umetnimi gnojili, bi dosegli več krme, več živine, več gnoja in višji dohodek kooperanta in obrata. Tudi pašo v čredinah bo potrebno v kooperaciji čim bolj forsirati. V lanskem letu smo pričeli razvijati tudi proizvodnjo brojlerjev — piščancev, letos pa jih bomo spitali že ca. 40.000 komadov. Tako bomo omogočili, oziroma želimo omogočiti kmetom, ki so izgubili zemljo po arondaciji, stalni vir dohodka. Zanimivo pa je, da se za to proizvodnjo bolj ogrevajo nekmetje.

ske proizvodnje kot celote in za posamezne obrate. Kmet kooperant in delavec, sta s tem, posebno še, ker lahko preko organov samoupravljanja vplivata na programiranje, dobila jasnejše perspektive, vsem nam je cilj, da si z večjo in rentabilno tržno proizvodnjo, ustvarimo boljše pogoje za razvoj in osebni standard.

Leta 1964 sta se združila bivši obrat Tabor KZ »Savinjske doline« kot nosilec kooperacijske proizvodnje in delovišče kmetijskega kombinata obrat Latkova vas s ca. 40 ha obdelovalne zemlje. Obrat sestavlja 5 poslovnih enot, od katerih sta lastna in kooperacijska proizvodnja osnova, strojni park, reprodukcija in uprava pa dejansko servisi osnovnim dejavnostim.

Kooperacija

V stremljenju, da bi se tudi kooperacijska proizvodnja razvila v produktivnejšo tržno proizvodnjo, se obrat, kakor tudi kmetje — kooperantje, srečuje z najrazličnejšimi problemi, kot so: razdrobljenost parcel, omejene proizvodne kapacitete, strmine, delovna sila itd. Povprečna

Realizacija tržne proizvodnje kooperacije

Kultura	1964		1965		Indeks 100	
	Površina glav	Donos/kg	Površina glav	Donos/kg		
Hmelj	70	128.866	62,07	90.709	88,7	70,39
Pitanci	52	24.440	110	48.412	211,5	198,08
Prašiči	65	6.500	129	11.359	198,4	174,75
Brojleri	—	—	10.500	13.000	—	—

Kooperacijska proizvodnja je pogodbeno in v njej nastopata dva partnerja, kmet-kooperant in obrat, zato je potrebno, da ta sloni na obojestranskem zaupanju, sodelovanju in na pogodbenih obveznostih.

Zaupni pomenek ob vodnjaku v Miklavžu med kooperantom Lesjak Francem, sinom Brankom in vodjo kooperacije obrata Tabor, Uranjek Franjom.

Lastna proizvodnja

Ko je obrat leta 1964 prevzel bivšo delovnišče obrata Latkova

vas v Kapli, se je srečal s težkimi organizacijskimi in tehnološkimi problemi, ki jih je bilo treba rešiti in vskladiti. Osnove za razvoj so bile dane, vendar pa so proizvodne kapacitete in tehnična opremljenost bile tako majhne, da bi ta enota organizacijsko in tehnološko težko obstajala. Problem smo rešili s pospešenim investiranjem v osnovne kapacitete hmeljišča od leta 1965 pa poleg hmeljišč tudi v opremo, skladišče itd. V tem času je obrat investirjal nad 140 milijonov starih din, ki jih je dobil iz združenih sredstev podjetja in kreditov. Kljub gornji investiciji pa je rentabilnost OS zagotovljena, ker so le ta vsklajena s proizvodnimi kapacitetami in sposobnostmi. Leta 1964 je bruto dohodek LP proti kooperaciji znašal le 30 odstotkov, v letu 1965 pa že 90 odstotkov.

Perspektivno, v kolikor bi šel razvoj kooperacije z enakim tempom kot LP, bi ti dve proizvodnji bili enako zastopani v tržni proizvodnji in pri bruto dohodku obrata. V celoti je LP aktivna dejavnost in ustvarja tudi sklade. Po panogah daleč prednjači hmeljanstvo, medtem ko sta razstinska proizvodnja in živinoreja zaradi izredno zamočvirjenih zemljišč in s tem tudi zaradi slabe osnovne krme v pasivi.

Proizvodnja v lastni proizvodnji

Kultura	1964		1965		Skupaj	
	ha glav	kg/ha	ha glav	na/ha		
Hmelj stari	8,8	1.683	14.814	11,38	1.580	17.989
II. letnik	5,4	1.604	8.830	17,20	1.450	24.872
I. letnik	17,2	230	3.956	12,19	271	3.306
Pšenica	1,90	2.600	4.940	3,30	2.730	9.010
Koruzna sil.	1,90	44.000	83.600	7,00	45.170	316.200
Travnštvo	37,2	6.588	245.073	32	5.581	178.600
Živinoreja	162		150			

PLC hmelja je bila leta 1964 1.062 din/kg, leta 1965 pa kljub porastu cen repromateriala 1.152 din/kg.

Strojni park

Fizična kakor tudi finančna realizacija je enako kot pri odkupu in reproduktu neposredno vezana na obseg LP in proizvodnje v kooperaciji. Naš strojni park je bil z ozirom na energetsko opremljenost — (KM/ha) —

predimenzioniran, medtem, ko njegova fizična sposobnost zaradi slabe opremljenosti s priključki v konicah ni bila zadovoljiva. Letos bomo zmanjšali število traktorjev od 13 na 9 in jih opretili z manjkajočimi priključki. V konicah del bomo izvedli delo na izmene. Prejšnja leta je strojni park imel vedno negativen rezultat, ki je lani znašal celo 3,5 milijona din. Z gornjimi ukrepi želimo, da bi se rezultat občutno izboljšal.

Analiza poslovanja za leto 1964 in 1965

Poslovni rezultat je bil v letu 1964 ugoden, še boljši pa leta 1965. Obrat je po zaključnem računu vlagal v skupne sklade podjetja. Z ozirom na velike in-

vesticije je iz teh skladov koristil več kot vložil. Kljub investicijam pa se rentabilnost osnovnih sredstev bistveno ni zmanjšala, ker je hkrati rasel tudi dohodek. Rentabilnost OS izražena s koeficientom izgleda takole:

	1964	koef.	1965	koef.
Vrednost proizvodnje v 000	339.706		427.936	
vrednost OS v 000	219.148	= 1,55	303.725	= 1,41.

V enem dinarju ustvarjenega dohodka je v letu 1964 bilo udeleženi 0,64 din OS, v letu 1965 pa 0,71 din OS. Ker se bo perspektivno hitreje večal dohodek kot pa vrednost OS, ker bodo investicije vložene v opremo sprostile delovno silo, bo razmerje še bolj ugodno. Nadaljne investira-

nje bo moralo biti vsklajeno z dejansko potrebo tako, da to razmerje ne bo rušeno, ker vsopredno z investiranjem nastopajo še druge obveznosti, kot so anuitete, ki imajo tudi zelo velik vpliv na poslovni rezultat in na stopnjo ekonomičnosti.

	1964	koef.	1965	koef.
Celotni dohodek v 000	339.706		429.193	
realizirani stroški 000	289.581	= 1,18	414.361	= 1,04

Stopnja ekonomičnosti se je kljub temu, da je ostanek ČD v letu 1965 bil večji kot v letu 1964, zmanjšala in to na račun podra-

žitve repromateriala in večjih anuitet. Bruto dohodek se je na zaposlenega v primerjavi z letom 1964 povečal za 10 %.

	1964	BD/zaposl.	BD/zaposl.
Celotni dohodek 000	339.706		429.193
število zaposl.	57	= 5,959	= 6,603

Iz gornjih podatkov bo obrat poleg priprave del in obračuna ter operativnega plana letno zasledoval in primerjal ter ugotavljal vzroke sprememb.

Upravnik
Edi ing. Omladič
s sodelavci

ČUVANJE STANOVANJ

JE V KORIST STANOVALCEV

Po obstoječih predpisih imajo stanovalci, prav tako pa tudi hišni sklad določene pravice in dolžnosti. O vsakem izpraznjenem stanovanju bo odločal vlagatelj, komu ga bo dodelil. Stanovanje bo Kmetijski kombinat ali Institut za hmeljarstvo izdal koristniku z odločbo, ker ostane razpolagalna pravica vlagatelju stanovanjskega fonda.

Na osnovi izdane odločbe pa bo hišni sklad podpisal s stanovalecem pogodbo. Z vsemi stanovalci bodo pogodbe podpisane do konca leta. V pogodbah bo navedena višina stanarine in v kakšnem stanju mora biti stanovanje ob eventualni preselitvi. Stanovalec, ki se bo izselil iz stanovanja, bo stanovanje zapisniško predal hišnemu skladu v prisotnosti njegovega predstavnika. V primeru večje obroke, kot je določeno z amortizacijsko dobo, bo moral stroške popravila plačati stanovalec. Stanovalec, ki se bo vselil, bo prav tako stanovanje od hišnega sklada prevzel zapisniško.

S takim delom bo obstoječi stanovanjski fond bolje varovan, sočasno bo ob se-

Cebele so iz čebeljnaka dedičev Hrovat iz Tabora poletale na bogato pašo.

litvah vršena tehnična kontrola stanovanj, izboljšav, ki bodo izvršene s sredstvi investicijskega vzdrževanja; vsa preseljevanja bodo potekala s sodelovanjem hišnega sklada.

Uranjek Mihaj

Strokovni pogovori in nasveti

Dela v hmeljiščih maja

V PREJSNJI STEVILKI HMELJARJA SMO SE SEZNANILI S PRIPRAVAMI ZA HMELJSKO SEZONO IN Z DELI, KI PRIDEJO V POSTEV V MESECU APRILU. V NASLEDNJEM SESTAVKU PA BOMO GOVORILI O DELIH V MAJU, KI SO JIH PONEKOD OPRAVLJALI ŽE V APRILU IN SO TAKOREKOC LE NADALJEVANJE APRILSKIH DEL.

Upamo, da je bil hmelj povsod pravočasno obrezan, saj so bila dela v prvi polovici aprila začeta s takšno skrbjo in ela-

Za to škropljenje uporabljamo organske fungicide (ortocide, dithan) v znanih koncentracijah. Če se močneje pojavijo bolhači, temu škropivu dodamo še metasystox. Bolhače bomo uspešno zatirali tudi z dimekronom.

Skoraj cel mesec maj bomo morali hmelj napeljevati na oporo. Že ko so poganjki dolgi 20 do 30 cm, lahko pričnemo s predhodnim čiščenjem in odbiro poganjkov, da s tem zmanjša mosamo delovno konico dokončne napeljave na oporo. Pri tem čiščenju odstranjujemo roparje in odvečne poganjke. Puščamo pa vsaj dvakratno število potrebnih poganjkov za napeljavo.

Odbiramo tiste poganjke, ki so močni, zdravi in ki rastejo iz sredine štoru. V zgodaj rezanih hmeljiščih — in teh letos ni malo — če bo v ugodnih vremenskih prilikah rast hitra, ne napeljujemo najdaljših poganjkov, ampak srednje, v posameznih primerih najkrajše. S tem se izognemo negativnemu vplivu zgodnje rezi, nasad pa je bolj izenačen. Na izenačenost nasadov sploh premalo pazimo. Na njivah, kjer se je rez zavlekla za teden dni ali več, na bolj zgodaj rezanem delu ne napeljujemo najdaljših poganjkov.

Na eno vodilo ali hmeljevko napeljujemo po dve, tri ali štiri poganjke, kar zavisi od gostote sajenja odnosno od števila vodil na hektar. Stirje poganjki na enem vodilu so običajno preveč zlasti v nasadih, kjer je rast zelo bujna. V nasadih, ki so šibki, pa tudi z večanjem števila trti ne dosežemo zaželenega uspeha. V vsakem primeru puščamo 2 do 3 rezervne poganjke, ki jih nato ob drugi napeljavi ali navijemo na oporo, če je napeljani poganjek zaradi kakršnegakoli vzroka propadel, ali pa jih odstranimo. Rezervne poganjke razmejimo z zemljo, ki jo prisujemo na štor in obrnemo stran od opore. Zasipanje štorov ob napeljavi poganjkov naj ne bo previsoko, naj bo le tolikšno, da poganjke nagnemo in jih zasujemo po dolžini 5 do 10 cm.

Pri napeljavi pazimo, da napelujemo vsak poganjek posebej, najprej najdaljšega in nazadnje najkrajšega. Med seboj ovite poganjke prej odvijemo. Navijemo v smeri urnega kazalca. Vse ostale poganjke odrežemo tik ob štoru.

Ko smo s prvo napeljavo končali, v večini primerov pričnemo takoj z drugo, da popravimo vse, kar ob prvi napeljavi ni bilo mogoče izvesti. Pri drugi napeljavi bomo v večini primerov nepotrebno rezervo že odstranili in porezali na novo odgnale poganjke. Ponekod bomo rezali že spodnje zalistnike.

Po napeljavi poganjkov njivo skultiviramo, če je potrebno, na vsak način pa bomo kultivirali,

če smo potrosili prvi obrok dušičnega gnojila. Prvi obrok trosimo v času od 10. do 20. maja v količini do največ 300 kg/ha, kar je odvisno od izgleda nasada. Trosimo po vsej površini v suhem vremenu. Tisti, ki iz kakršnih koli razlogov v zimskih mesecih ali aprilu niso potrosili fosfornih in kalijevih gnojil, naj ta gnojila zmešajo in potrosijo. Zlasti mešanica s kalijem povzroča ožige na hmelju, zato bomo pri trosenju previdni!

Prvoletni nasadi zahtevajo posebno skrb. Če so bili pravočasno posajeni, jim napelujemo vsakemu po eno vodilo. Napeljujemo čim je mogoče, saj jim damo oporo v neposredno bližino, napeljavo pa večkrat ponovimo. Okopavanje med vrstami in v vrsti mora biti temeljito, enako tudi gnojenje. Gnojimo v kolobar okrog sadike. V prvoletne nasade ne sejmo kot vmesnega posevka drugega kot peso, kolerabo, zelje ali nizek fižol!

V mesecu maju se bodo pojavile že tudi listne uši. Nalet teh traja včasih zelo dolgo, zato moramo budno paziti nanje. S škropljenjem ne bomo pričeli takoj, ko opazimo prve krilate uši, pač pa nekoliko kasneje, ko opazimo že nekoliko večje število zelenih nekrilatih uši na spodnji strani listov. Take nasade bomo poškopili z metasystoxom ali zalili s terrasytamom. Močno zapleveljena hmeljišča bomo morali v vrsti tudi ročno okopavati, obenem bomo hmelj nekoliko prisipali. V takih primerih bomo osipali hmelj s plugom le enkrat.

Konec meseca bomo odstranjevali tudi spodnje zalistnike in skrbeli, da bo nasad hmelja vzorno oskrbovan.

Ing. Milan Dolinar

Po vseh hmeljiščih skrbno posajajo prazna mesta. Arklinič Vinoko koplje jamo za sadike.

nom, kot že nekaj let ne. Računamo tudi, da je precej žice za vodila že napeljavane in hmeljeve postavljene. Kar še ni, bo izvedeno med prvomajskimi prazniki ali takoj po njih. Če nam bo vreme naklonjeno, bomo po praznikih pričeli s čiščenjem in napeljavo poganjkov.

Verjetno je le malo kooperantov štoru še zasipalo, čeprav nekateri trde, da je zasipanje štorov nujno, da se rastlina bolje drži in manj izsuši. S poskusi in iz večletne hmeljarske prakse je ugotovljeno, da so pridelki na zasutih in nezasutih štorih enaki. O prednostih opuščanja zasipanja štorov smo že pisali. Edino na mladih, neenakomerno globoko sajenih hmeljiščih, če so preveč odkopana, da glave štorov gledajo ven, jih je treba prisuti le toliko, da hmelju omogočimo takojšnje odganjanje korenin.

Hmeljišča, za katera vemo, da so vsako leto polna kuštravcev, poškopimo, ko so poganjki povprečno 20 do 25 cm visoki.

Vežanje vodilnih žic na obratu Prebold.

Dipl. ing. Pelikan Zvone

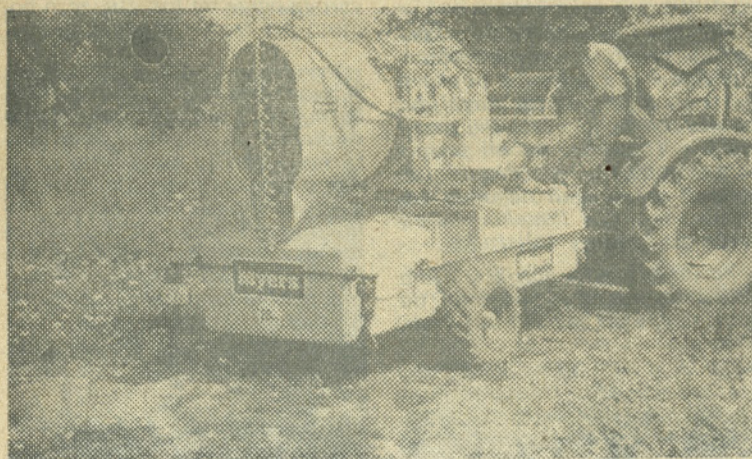
ŠKROPLJENJE HMELJIŠČ Z VELIKIMI PRŠILNIKI

Projekt nove tehnologije v hmeljarstvu predvideva tudi uporabo velikih pršilnikov, saj bomo lahko z njimi poškopili hmeljišča v zelo kratkem času. Ker nimamo lastnih izkušenj, si je manjša grupa strokovnjakov ogledala delovanje takih pršilnikov. Izkoristili so namreč prijazno povabilo g. Haasa iz Roggenzella v Tettangu, ki že več let z uspehom uporablja velike pršilnike firme Myers in smo ga letos v mesecu avgustu obiskali.

Tettang je eno izmed treh hmeljarskih področij v Zapadni Nemčiji in se razprostira v bližini Bodenskega jezera. Kmetje se tu bavijo predvsem s pridelovanjem hmelja in sadja. Zemljiška posest je precej razdrobljena, za delo v kmetijstvu pa primanjkuje delovne sile.

Škropljenje hmeljišč z velikimi pršilniki

G. Haas je v Roggenzelli zgradil strojno postajo, v kateri so delavnice, garaže, skladišča in stanovanja za delavce. Osnovna dejavnost te strojne postaje je, da nudi strojne usluge kmetom. Seznam teh uslug je zelo pester in obsega vsa dela od priprave nasade, oskrbe, rezi, zaščite do obiranja. To velja tako za hmeljišča kot za sadovnjake. Vsa dela opravlja po vnaprej sklenjenem dogovoru in jih obračunava na osnovi dejansko opravljenega dela. Pri njem zaposleni strojniki in traktoristi so vešči vseh del in so res pravi mojstri. V nesezoni poprimejo tudi za »nestrokovna« dela kot je kopanje jam za nove nasade, gradnja žičnic, celo sečnja drv, pluzenje zasneženih cest ipd. G. Haas opravlja svoje usluge na precej velikem področju, saj so nekatere parcele oddaljene tudi do 30 km. Zaradi tega je pršilnike montiral na Unimog, da bi za premike s parcele na parcelo in za polnjenje rezervoarjev z vodo porabil kar najmanj časa.

Pršilni top firme Myers za škropljenje vinogradov

Pršilnike je nabavil pri ameriški firmi »Myers«, ki ima v Zahodni Nemčiji svoje predstavništvo. Ti pršilniki so podobni ostalim, kot so npr. Tiffone, Bessler in Auto blast, ki smo jih pred leti imeli tudi na inštitutu. Kot vemo, temelji delovanje pršilnikov na tem, da škropivo razpršimo s pomočjo močnega zračnega toka. Pritisk črpalke in šobe pri tem nimajo tako velike vloge kot pri klasičnih škropilnicah. Za dobro razpršitev škropiva je potrebna precejšnja hitrost zraka. Posebnost pršilnikov je tudi v tem, da lahko uporabimo za škropljenje bolj koncentrirana škropiva, saj nastopa tudi zrak skupaj z vodo kot medij za razredčitev zaščitnega sredstva.

Za pršilnike je važno, da dosežejo čim večji domet škropiva, oziroma da imajo čim večjo delovno širino. To je doseženo z večjo hitrostjo in večjim tlakom izstopajočega zraka. Pri tem postavljajo konstruktorjem pršilnikov omejitve same rastline, saj bi jih s preveliko hitrostjo zraka poškodovali.

Da bi se tem poškodbam izognili so predvsem ameriški konstruktorji pričeli konstruirati take z malim tlakom, katerih ventilatorji ne ustvarjajo prekomerne hitrosti zraka, temveč dajejo večje količine zraka. Močnejši zračni tok, čeprav je počasnejši, ima večjo maso in večjo vztrajnost gibanja, zato prodre daleč in visoko in ga veter ne odklanja toliko od prvotne smeri, kot bi ga sicer. Na splošno velja pri uporabi pršilnikov pravilo, da mora biti ventilator pršilnika tako močan, da izpodrine ves zrak v prostoru, ki je obsežen v njegovi delovni širini, višini in v prevozeni poti.

Ko smo primerjali tehnične podatke nekaterih pršilnikov, smo ugotovili, da daje ventilator Myers-ovega pršilnika 90.000 m³ zraka v uri, docim ostali največ 60.000 m³. Hitrost izstopajočega zraka je pri Myersovem pršilniku 35 m/sek., pri ostalih pa 50 m/sek. in več.

Delovna širina Myersovega pršilnika je v bujnem hmeljišču 10 m. Zračni tok nosi škropivo tudi več metrov čez žičnice in tako brez težave temeljito poškropimo vse vrhove. Pri škropljenju nismo opazili, da bi zračni tok rastline poškodoval, niti onih ne, ki so bile tik ob šobah.

Storilnost Myersovega pršilnika bi bila v naših pogojih okrog 25 ha na dan. Firma Myers izdeluje več tipov pršilnikov. Tip, ki bi prišel v poštev za nas, bi imel 1500 l sod za škropivo, centrifu-

galno črpalko s kapaciteto 400 l/min. in s pritiskom 15 Atm. Standardne izvedbe molekulatorjev imajo vgrajeno batno črpalko, ki ima kapaciteto 145 l/min. in pritisk 60 Atm. Zastopniki firme so povedali, da vgrajujejo batne črpalke bolj zaradi tradicije kot pa zaradi dejanske potrebe, saj dosežejo dovolj fino razpršitev kapljic tudi brez visokega tlaka samo z zračnim tokom. Pri obeh izvedbah pršilnika, poganja črpalko traktor preko kardanske gredi, docim poganja ventilator VW motor. Krmiljenje pršilnika je možno neposredno s sedeža traktorista preko posebnega krmilnega mehanizma. Na obodu ventilatorja je pritrjenih 16 razpršilnih šob. Šob je več vrst in jih menjamo z ozirom na to, kaj škropimo. Seveda imajo vse šobe ustrezni komplet ploščic, tako da lahko porabo škropiva poljubno uravnavamo. Širina pršilnika je enaka širini normalnega traktorja.

Tovarna »Myers« je lansko leto v Evropi prvič demonstrirala posebno izvedbo pršilnika za škropljenje vinogradov in drugih nizkih nasadov. Ta pršilnik je vgrajen na enosni prikolici, ki je obenem rezervoar za škropivo s prostornino 2.000 l. Pršilnik je gibljivo pritrjen tako, da se lahko vrti okrog vertikalne in horizontalne osi. Delavec, ki ga upravlja se suče z njim vred, slično kot vojak pri protiletalskemu topu. Domet tega pršilnika je nad 60 m, tako da poškropimo nasad kar z roba parcele. Storilnost je seveda temu primerno velika, saj poškropi 1 ha vinograda v 15 – 20 minutah.

Ing. Petkovski Pero:

Izbor načina pitanja

Za proizvodnjo govejega mesa je karakteristična velika različnost v tehnologiji pitanja. To zaradi več razlogov, zlasti zaradi tega, ker se vrši proizvodnja v zelo različnih pogojih, pri čemer so tipi goveda kaj različni v pogledu proizvodnih lastnosti. Razen tega se uporabljajo različni načini vzreje goveda.

Vse to več ali manj vpliva na ekonomičnost proizvodnje in na kvaliteto proizvedenega mesa, kar pa končno vpliva na sam uspeh proizvodnje. Taka različnost v pogojih nam narekuje, da se odločimo za takšno tehnologijo proizvodnje oziroma takšen način pitanja, ki bo omogočil maksimalen uspeh.

Ker se naši obrati več ali manj razlikujejo v proizvodnih pogojih, v izbiri načina pitanja in tipa govedi, moramo upoštevati, da ista rešitev ne ustreza vsem obratom (kvaliteta krme, pasemska čistost itd.), zato bomo vse načine pitanja, ki bi prišli za nas v poštev, uvrstili v dva osnovna načina:

- a) intenzivnejši način in
- b) kombinirani način.

Za **intenzivnejši način** je značilna intenzivna prehrana od začetka do konca pitanja oziroma do klanja, pri katerem želimo, da čimbolj izkoristimo možnost priraščanja pitalcev v času najbolj intenzivne rasti. Pri tem načinu gredo v pitanje približno 4 mesece stara teleta v teži od 100 do 150 kg, pri čemer bikcev po navadi ne kastriramo. Čas pitanja je navadno 10 mesecev, pri čemer dosežejo pitalci 250 do 300 kg prirastka in gredo v zakol v starosti od 12 do 14 mesecev v teži 350 do 400 kg. Meso takih pitalcev se odlikuje po manjši vsebini masti, vsebuje več vode in ima bolj sladkast okus. Po kvaliteti je podobno teletini in se zato imenuje baby-beef (govedina najmlajših govedi). Kot najbolj intenziven zahteva tak način ne samo primerno tehnolo-

gijo, temveč tudi primeren reprodukcijski material, ki lahko normalno izkorišča močna krmila in kvalitetno voluminozno krmo.

Nekoliko manj intenzivna varianta tega pitanja bazira na manjši porabi koncentratov, zaradi česar traja pitanje 2 do 4 mesece dalj. Teleta so primerna za klanje v starosti 16 do 18 mesecev v teži 450 do 500 kg. Bikci so lahko kastrirani, da namesto mesa bikov dobimo kvalitetno junetino, saj po 18. mesecu starosti preidejo v meso sekundarni spolni znaki. Meso pitalcev, pitalnih po tej varianti, se odlikuje po večji vsebini masti, po manjši vsebini vode, po svetlo rdeči barvi mesa, po polnem okusu in se delno razlikuje od lastnosti mesa pitalcev, pitalnih po kombiniranem načinu. Torej zavisi od variante pitanja kvaliteta mesa.

Kombinirani način sestoji iz dveh faz, ki se časovno, lahko pa tudi prostorno razlikujeta. V prvi fazi, ki traja od odstavitve telet do starosti 12 do 18 mesecev, se pitalci hranijo bolj ekstenzivno na paši ali z voluminozno krmo v izpustih, pri čemer pridobijo na rasti (ne prirastku!). V tej fazi niha prirast

Ing. M. Kopitar:

Higiena mleka

MLEKO JE ENO REDKIH HRANIL, KI VSEBUJE NA KUPU VSE HRANILNE SNOVI, KI JIH ČLOVEK RABI ZA SVOJ OBSTOJ — BELJAKOVINE, MAŠČOBE IN OGLJIKOVE HIDRATE.

Mleko je osnovna in edina hrana mlademu organizmu, zato je tako popolno in ima neprecenljivo vrednost za človekovo prehrano. Prebivalci mlekarsko naprednejših držav vključujejo mleko prav v vsak svoj obrok. Šveda, Danca, Angleži ali predstavniki drugih mlekarsko naprednih držav zapadne Evrope si ne moremo zamisliti brez obveznega kozarca mleka ob krepkem obroku zrezkov ali podobnih mesnih dobrot.

Mleku posvečajo vso pozornost od proizvodnje do predelave v mlekarnah in dostave do potrošnika. V Jugoslaviji se trudimo na vse načine, da bi te mlekar-

ske države dohajali, a žal si moramo priznati, da smo še daleč za njimi. Zakaj? Saj naši proizvajalci mleka nimajo toliko slabših pogojev, da bi morali ostati tako daleč za proizvajalci mlekarsko naprednejših dežel. Potrebna je le dobra volja, poznavanje pravil pridobivanja mleka in čuvanje mleka do oddaje v zbiralnico.

Poglejmo si, kako bomo postopali z mlekom, da ne bo treba dvomiti v svoje delo:

Skoraj ni hranila, ki bi se tako hitro in lahko pokvarilo kot mleko. V njem bakterije tako kot človek najdejo vse potrebno za svoj razvoj. Vsako kvarjenje

mleka in mlečnih izdelkov, pa najsi bo to kisanje, sladko sirjenje, gnitje z razkrojem beljakovin in masti, nezaželen duh, grenkoba, sluzavost, žarkost, milnat okus, neprijeten vonj, razne barve itd. so posledica rasti, oziroma delovanja škodljivih bakterij, ki so prišle v mleko z nečistočo. Bakterije se v mleku odlično počutijo, rastejo in hitro razmnožujejo. Ko bakterija doraste, se razdeli v dve novi bakteriji in ko ti dve dorasteta, se ponovno delita — in tako se ta proces razmnoževanja ponavlja vsakih 20 do 30 minut. Iz ene same celice (bakterije) nastane lahko v ugodnih pogojih v 24 urah 30 trilijonov novih bakterij. Mleko v vimenu zdrave krave vsebuje ca. 300 bakterij v 1 mililitru (v 1 kapljici). Mleko,

pridobljeno v naših pogojih, pa vsebuje takoj po molži od 2 do 500 milijonov bakterij v 1 mililitru. V ZDA se danes lahko pohvalijo že z odličnimi rezultati — tam proizvaja kmet mleko, ki vsebuje takoj po molži le do 10.000 bakterij v enem mililitru.

Naši proizvajalci mleka o tem vse premalo razmišljajo in marsikdo ima pogoje in željo, da bi bilo njegovo delo brezhibno, pa ni dovolj poučen o tem, kako bo to dosegel.

Vedeti moramo, da se higiena mleka prične pri kravi — od zdrave živali bomo dobili zdravo mleko. Zdrava žival pa še ni vse — živali moramo to zdravje ohraniti, ji nuditi pogoje za tisto, kar od nje želimo in pričakujemo.

(Dalje prihodnjič)

Ing. Boris Skalin

Proizvodnja mleka pri kooperantih

(ravnanje z mlekom od molže do prevzema)

V 2. ŠTEVILKI »HMEJARJA« SMO OBLJUBILI, DA BOMO NADALJEVALI RAZPRAVO O PROIZVODNJI MLEKA PRI KOOPERANTIH. DO SEDAJ SMO V GLAVNEM GOVORILI O OBJEKTIH, O NJIH VELIKOSTI, KVALITETI IN UPORABNOSTI. SAMO ŠE O SHRAMBI ZA MLEKO BI MORALI GOVORITI IN TAKO SMO OBDELALI VSE OBJEKTE.

Pri vseh kmetijskih pridelkih, in še posebej velja to za mleko, ni dovolj, da jih pridelamo, ampak, da jih znamo pravilno spraviti. Mleko je živalski proizvod, ki se zelo hitro pokvari. Sestav in temperatura mleka, ko ga pomolzemo, sta zelo ugodna za razmnoževanje drobnorazkvarljiv. Teh je okrog naš nešteto. Prav te poskrbijo, da se nam mleko pokvari, da nam ga mlekarja manj plača in podobno. Drobnorazkvarljivke so povsod, zato moramo zelo paziti na čistočo povsod, koder se lahko mleko iz vimena do mlekarkega vrča okuži. Molža je lahko prvo mesto, kjer se mleko okuži, zato je treba vime dobro umiti in pri tem ne pozabiti, da so umazane krpe, ki jih rabimo običajno za brisanje vimena, prav tako vir okužbe mleka. Govorili bi lahko tudi o molzaču. Posoda, kamor molzemo, mora biti skrb-

no oprana. Pred molžo ne nastiljajte in ne premetavajte krme po hlevu, kajti tudi prah v zraku je poln drobnorazkvarljiv, ki sedajo v odprto posodo z mlekom. Vse naštetost skoraj odpade, kadar molzemo z molznim strojem.

Prvi curek mleka iz vsake četrtine vimena moramo pri obeh načinih molže odstraniti. Za kvaliteto mleka, če smo ga pomolzli v snažnih razmerah, smo napravili veliko, vendar še precej manjka do končne kvalitete, katero si želimo. Mleko, ki ga imamo po molži v eni ali večih posodah, ima okrog 35°C. To je temperatura, ki mora biti za mleko samo prehodna. Mleko ohladimo čimprej vsaj na 10 do 12°C. Najbolje je, da ga ohladimo takoj po molži na 3 do 4°C. To je temperatura, ki drobnorazkvarljivke onemogoči, da bi se razmnoževale in tako kvarile mleko. Tudi temperatura 10 do 12°C že zelo zavre razmnoževanje drobnorazkvarljiv. Mleko lahko ohladimo na 3 do 4°C samo umetno. To je s hladilnimi napravami, ki se za manjše količine ne splačajo. Seveda, rešitev je lahko v zbiralnici, ki bi naj takšno opremo imela. Pri vsakem hlajenju, tudi pri onem, ki nam mleko ohladi na 3 do 4°C najprej uporabimo za hlajenje vodovodno vodo. Ta lahko mleko ohladi na okrog 2°C več kakor ima sama temperaturo. Npr. če ima vodo-

(Nadaljevanje na 10. strani)

in za to primeren tip goveda

v mejah polovice maksimalne kapacitete prirastka, to je od 400 do 600 gramov. Ob koncu te faze se giblje teža pitancev med 250 in 300 kg, kar je v glavnem odvisno od časa pitanja, prehrane, načina vzreje (vezana ali prosta) in od tipa samega pitanca oziroma njegovih lastnosti glede prirastka.

V drugi fazi prehajamo iz ekstenzivnega na intenzivni način, ki traja 4 do 7 mesecev, kar je odvisno od starosti, teže in kondicije živali, kakor tudi od tega, kakšno stopnjo pitovnosti želimo doseči. Iz tega sledi, da dovoljuje kombiniran način precej več možnosti, kar se tiče prilagajanja tipu govedi, letnemu času, viru hrane in drugim pogojem v proizvodnji in plasmu. Zaradi tega je ta način pitanja uveljavljen povsod tam, kjer je kvaliteta govejega mesa visoka. Za meso pitancev, vzrejenih po tem načinu, je značilna večja marmoriranost mesa z maščobo, manjša vsebina vode, polni okus, dobra krhkost (mekkoba) in jasna rdeča barva. Taka govedina je upoštevana kot visoko kvalitetna.

Doslej je marsikje na naših obratih obstojal prvi intenzivni način pitanja v drugi varianti, vendar s to razliko, da smo skušali pitanje intenzivirati s precej ekstenzivno voluminozno krmo. Za tak način so potrebne zgodaj dozorevajoče pasme (simentalska, črna bela in sivo-rjava), ker tipičnih mesnatih pasem nimamo. Kjer pitovni material ne zagotavlja pitovnih lastnosti, ni mogoče intenzivno ekonomično pitanje, zato je bolje, da se držimo druge va-

riante — kombiniranega načina pitanja — pri katerem lahko prvo in drugo fazo popolnoma ločimo. To ne bo omogočilo samo specializacije posameznih obratov za proizvodnjo govejega mesa, temveč tudi poslovno kooperacijo z namenom vskladitve prve in druge faze pitanja. Če še ne sedaj, v kratkem nam bodo tržne prilike to narekovale. V svetu je tak način pitanja precej razširjen.

Kateri od obeh načinov je bolj ekonomičen in bolj rentabilen, je težko reči brez konkretne analize pogojev, v katerih se pitanje izvaja. Ko govorimo o kombiniranem načinu pitanja, je treba poudariti, da so lastnosti goveda garancija za dober prirast, dobro odpornost in dobro konformacijo — prilagodljivost — ekstenzivnega načina reje.

V Uradnem listu SFRJ št. 13 z dne 30. 3. 1966 je izšla odredba o natančnejših pogojih in postopku za uveljavljanje premije za kravje mleko v letu 1966.

Po določitih te odredbe se izplačuje premija za kravje mleko tele kakovosti:

1. da vsebuje najmanj 3,2 % mlečne masti, določene po metodi Gerberja;
2. da je od zdravih krav in da mu ni nič dodanega in ne odvzetega;
3. da je neprozorno, enakomerno belo do rumenkasto bele barve in da ima mleku lasten vonj in okus;

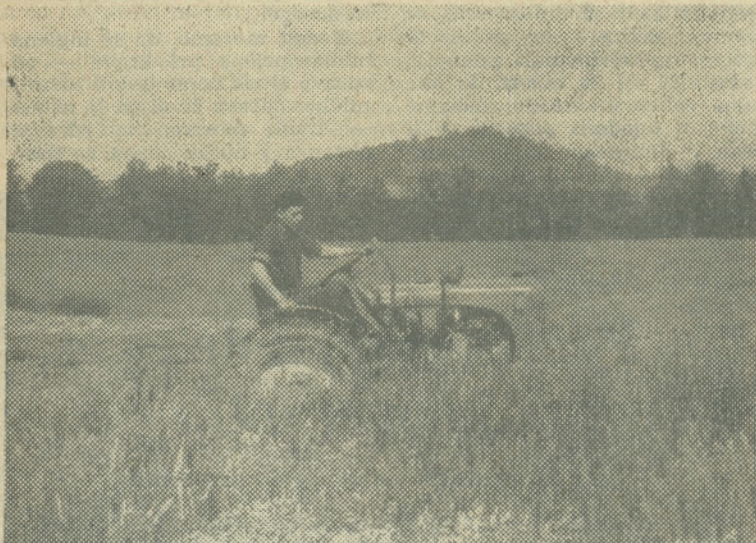
4. da je pridobljeno kvečjemu 15 dni pred otelevitvijo oziroma vsaj 10 dni po njej.

Skladno s temi zakonskimi določili bomo dopolnili tudi naš poslovnik o organizaciji proizvodnje in odkupa mleka. Za mleko, ki vsebuje manj kot 3,2 odstotka mlečne masti, ne moremo uveljavljati premije in ga ne moremo več odkupovati.

DELA NA TRAVNIKU V MAJU

Letošnja vegetacija je zgodnejša, zato bomo tudi prej s koso na travniku. Na dobro oskrbovanih travnikih, posebej na lažji in top-
lejši zemlji, kjer smo tudi z dušikom pospešili rast v aprilu, bo letos
verjetno sredina maja pravi rok za začetek košnje. O prednosti
zgodnje košnje, ko je trava pred cvetom, je bilo dovolj povedanega
in tudi pri nas si je že priborila domovinsko pravico.

Pridelek prve košnje, merjen v utežnih enotah, je res manjši,
zato pa je njegova kakovost toliko boljša. Toda kolikor je manjši

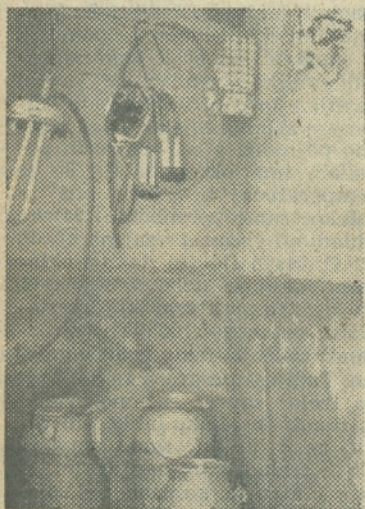

Kmalu bomo začeli z zgodnjo košnjo.

Proizvodnja mleka pri kooperantih

(Nadaljevanje z 9. strani)

vodna voda 10° C, ima mleko na-
to, ko smo ga ohladili s to vodo,
12° C. Če ima vodovodna voda
višjo temperaturo, ima po hla-

Notranjost še nedokončane mle-
karne pri kooperantu Terglav
Ivanu v Taboru.

mleko nekajkrat dobro preme-
šati, da se hladnejše mleko, ki je
ob steni posode, zmeša z onim,
ki je v sredini in je toplejše.
Najbolje je, da si nabavimo vr-
teči se hladilec, ki ga z gumi-
jasto cevjo priključimo na vodo-
vod. Ta nam omogoča, da se
mleko enakomerno meša in hla-
di. Porabi okrog 1,5 do 2 l vode
za ohladitev 1 litra mleka. Za
male proizvajalce mleka je to
dober in pristopen pripomoček
za hlajenje mleka. Vsi, ki se re-
sno bavijo s proizvodnjo mleka,
naj si ga čimprej nabavijo, kajti
tudi, če bodo zbiralnice nekoč
opremljene s kompresorskimi
hladilnimi napravami, bodo
sprejemale samo predhodno z
vodo ohlajeno mleko. Vedeti mo-
ramo, da bo možno vnovčevati
samo kvalitetno mleko.

Higiena in hitro ohlajevanje
mleka sta pogoja za kvalitetno
mleko. Ta dva pogoja laže dose-
žemo, če si uredimo nekje na
dvorišču prostor, kjer čistimo vse
predmete, ki jih rabimo pri mol-
ži in kjer hladimo mleko. To je
mlekarnica, kakor ji pravimo.
Obvezno mora imeti tekočo vodo
in dobro je, če si vgradite »boj-
ler« za toplo vodo. Ni potrebno,
da je ta prostor velik, nujno pa
je, da je skrajno čist in zračen.

(Nadaljevanje sledi)

pridelek sena, toliko je večji pridelek otave. Zlasti pa je zaneslji-
vejši. Na travniku, ki ga pokosimo v maju in pognojimo takoj z du-
šikom, se nam ni treba bati, da bi suša ogrozila dober pridelek
otave. Na dobro oskrbovanem in pognojenem travniku lahko prič-
akujemo v tem primeru tudi dobro tretjo košnjo. Dognojevanje z du-
šikom je ukrep, ki nam da odlične rezultate na travnikih, kjer smo
gnojili z zadostnimi količinami fosforja in kalija, kjer pa smo trav-
nik pustili nepogojen z osnovnimi gnojili, nam dušik sam ne po-
plača stroškov. Z dušikom bomo gnojili takoj, ko bo pridelek po-
spravljen. Na dobro oskrbovanih in pognojenih travnikih, kjer pri-
čakujemo visoke pridelke, bomo gnojili s 100 do 150 kg nitro-
monkala.

Dobra je tudi gnojnica, katere 6.000 do 7.000 litrov nadomesti
100 kg nitromonkala.

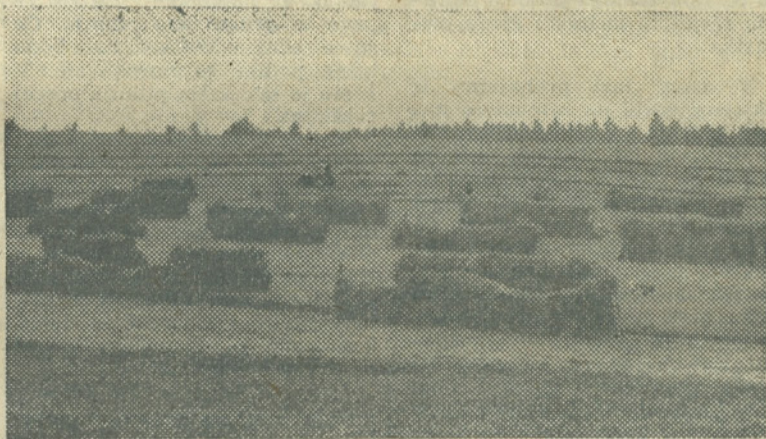
Tudi pri sušenju lahko ugotovljamo, da je čedalje manj sena
posušenega na tleh in da sušila v Savinjski dolini redno uporabljajo.
Pri sušenju velja: čim manj časa je na tleh, tem boljša je kvaliteta
krme. Ob slabem vremenu izgubimo pri sušenju na tleh tudi nad
50 odstotkov vseh hranilnih snovi, ki smo jih pridelali. Toda tudi
ob lepem vremenu znašajo izgube okrog 40 odstotkov hranilnih
snovi.

Izgube nastajajo zaradi dihanja že pokosene trave, zaradi rose
ali dežja (izpiranja) in zaradi drobljenja suhega sena. Izgub zaradi
dihanja ne moremo preprečiti, niti jih kaj prida zmanjšati (razen
pri umetnem sušenju zelene trave). Precej pa lahko zmanjšamo iz-
gube zaradi izpiranja in drobljenja, če z deli na tleh pravočasno
nehamo.

Pri sušenju v kozolcu ali na sušilih računamo približno z 20 do
30 odstotki izgub. V late ali na žico dajemo travo s 50 do 40 odstotki
vlage. Sušila smo morali seveda pripraviti že pozimi.

Prvo košnjo lahko namenimo za silos. Vendar trave ni priporoč-
ljivo silirati v priključnih silosih, ker so izgube precej večje kot
v betonskih silosih. Za siliranje mora biti trava osušena na približno
70 odstotkov vlage. Zaradi manjših količin sladkorja se trava teže
silira, zato dodajamo Alkosil.

Pri nas pa uvajamo še novo obliko sušenja — prevetrovanje.
Več o njem ste lahko brali v marčni številki »Hmeljarja«. Kako to
delamo, boste lahko videli na dveh primerih v letošnjem poletju.

Preobremenjena sušila na Seneku se vijejo pod težo sočne trave.

KMETIJSKI SEJEM V NOVEM SADU SE ŠIRI

Letos bo mednarodni kmetijski sejem v Novem Sadu od
14. do 23. maja. Na njem ne razstavljajo samo kmetijskih pri-
delkov in živine temveč tudi stroje za mehanizacijo kmetijstva
pa tudi prehransko industrijo. Poleg mnogih domačih kme-
tijskih kombinatov, zadrug, tovarn in živinorejcev bodo sejmu
prisostvovali tudi tuje tvrdke, in sicer iz 20 držav Evrope,
Azije in Amerike. Združene države Amerike, Nizozemska,
Italija in Kanada bodo imele uradne pisarne (med podjetji
iz Italije je tudi Safiz iz Milana, ki bo razstavljalo razne
naprave za molžo in avtomatično pokladanje krme živini).
Med posebnimi razstavami naj omenimo X. nacionalno raz-
stavo alkoholnih in brezalkoholnih pijač. Tudi letos bodo na
sejmu nagrajevali živinorejce.

Sejem bo zelo zanimiv in poučen. Skupine kooperantov
si lahko organizirajo prevoz na sejem z avtobusi.

Vy

jenju tudi mleko višjo tempera-
turo. Najenostavneje je, če mle-
karske vrče postavimo v tekočo
vodo. Med hlajenjem moramo

Sejem 13. maja v Trnavi

Prvi plemenski sejem za sivorjavo govedo in plemenske prašiče plemenite pasme.

V prejšnji številki smo objavili pasemsko stanje, predvideno nabavo plemenskih živali v letu 1966 in organiziranje plemenskega sejma.

Danes dokončno objavljamo čas plemenskega sejma za sivorjavo govedo in plemenske svinjke bele plemenite pasme, ki bo ob vsakem vremenu na dvorišču obrata Trnava 13. maja drugi petek (v maju) po naslednjem programu:

— do 8. ure zjutraj zbiranje živali na sejmišču;

— od 8 do 9.30 je strokovna ocenitev živali po plemenski vrednosti;

Rejec — prodajalec plemenske živali prejme za prodano žival denar pri svojem obratu.

Rejec — kupec pa plača plemenske živali pri svojem obratu takoj ali ko dobi posojilo.

Kupci s področja naših obratov se naj predhodno dogovore s svojim obratom glede pogojev plačila.

Za kritje stroškov plačilnega prometa in stroškov organizacije sejma plačata kupec in prodajalec s področja Kmetijskega kombinata Zalec en odstotek od kupne oz. prodajne cene.

Stroški prevoza živali za prodajalca so že zajeti v stroških organizacije sejma. Predviden strošek za prevoz živali na dom bo 2000 do 3000 starih din, kar zavisi od razdalje.

Plemenski sejem bo organiziran na pobudo rejcev in strokovne službe pri kombinatu. Želimo, da naši rejci in obrati pokažejo čim večji interes za nakup plemenskih živali in se v čim večji meri udeležijo sejma kot kupci. S sejmom bomo pričeli realizirati plan prodaje in dobave plemenskih živali v letu 1966.

Ludvik Grabnar

OPOZORILO PROIZVAJALCEM

Zaradi ugodnih vremenskih razmer za razvoj peronospor se je pojavilo na nekaterih hmeljiščih že precejšnje število kuštravcev. Da bi preprečili nadaljnji razvoj peronospor, poskropite takoj vsa hmeljišča — v kolikor še tega niste storili — z 0,2 % orthocidom ali 0,3 % dithanom ali 0,3 % cinebom (če imate staro zalogo cineba, povšajte koncentracijo na 0,4 %!).

Ponovno vas opozarjamo na škropljenje žit s herbicidi. Žita, v katerih imate podsevek (detelja, lucerna), poskropite z aretitom 4 kg na ha. Škropljenje mora biti izvedeno temeljito — zadet mora biti vsak plevel, ker je to kontaktni herbicid. Če je žito že visoko, je uspeh škropljenja manjši.

Žita, v katerih je plevel smolenec (terica), poskropite s 4 kg methoxona na ha. Vsa ostala žita pa poskropite z 2 do 2,5 kg deherbana forte na ha.

Pri škropljenju s herbicidi, ki imajo hormonsko delovanje, pazite na temperaturo zraka. Temperatura zraka mora biti vsaj 12 stopinj Celzija in po škropljenju naj ne pade dež vsaj 24 ur. Le v tem primeru boste dosegli s škropljenjem zelen učinek.

Za uničevanje plevelov v koruzi uporabljajte simazin, radokor ali gesaprim. Simazin, radokor ali gesaprim uporabljajte v količini 5 kg na ha na tistih površinah, kjer boste v jeseni posejali žito. Na površinah, ki so zelo zapleveljene s pirnico in boste zopet prihodnje leto sejali koruzo, uporabite omenjenih herbicidov 10 kg na ha.

S simazinom ali radokorom škropite pred setvijo koruze ali takoj po setvi, vsekakor pred vznikom plevelov. Če pa uporabljate gesaprim, škropite z njim takrat, ko se pokažejo pleveli!

S F

PRISTOVSEK RADKO:

REJA KOKOŠI NESNIC NA PROSTEM

Dandanes pri nas prevladuje še ekstenzivni način reje kokoši. S tem mislimo na našo domačo rejo, kjer so kokoši proste in ne v ograjenem prostoru. Te kokoši dobivajo mali dodatek žit in je njihov glavni vir prehrane paša. Nesnost teh kokoši je slaba in je odvisna od prehrane, vremena in svetlobe (zimski in letni čas).

Zelo pomemben delež pri tem, kakšna bo nesnost, ima čas zvalitve. V ekstenzivni reji se piščanci izvalijo z malimi izjemami v maju in v juniju. Ob zelo dobri prehrani ti piščanci prehitro dozori in nesnost se prične prerano, ali pa se zgodi nasprotno. V tem primeru je vzrok slabe nesnosti neizbalansirana prehrana. Drugi vzrok je ta, da te jarčke dozori v oktobru ali novembru. Ker je takrat dan že krajši in je vreme hladno, se začetek nesnosti večinoma podaljša v januar. Vzrok za to je, kot sem že omenil, pasemsko kasnejša zrelost, vpliv prehrane in vremena. O pasmi kot vzroku slabe nesnosti ne more biti govora, kajti znano je, da ne moremo govoriti o slabih in dobrih kokoših. Kokoši ekstenzivnih pasem se pridno pasejo in iščejo hrano in bi v istih pogojih tudi kokoši najintenzivnejših pasem ne dale več jajc. Iz tega vidimo, da zahtevajo različne pasme različni način reje. Trdimo pa lahko, da so jajca in meso v ekstenzivni reji kljub malemu vlaganju zelo draga.

Veliko jeze in sovraštva povzročajo med sosedi prav kokoši, ki jih spuščamo na prosto. Veliko lepši vtis daje domačija, če so kokoši v ograjenem in delno zaprtem prostoru, kjer imajo na razpolago vodo in hrano ne glede na letni čas. V zimskem času jim je mogoče na najustreznejši način prostore ogreti in osvetliti in s tem dati iste pogoje kot v letnem obdobju. Tam, kjer se gospodinja za to zanima in ima možnost, ima lahko že pri malem številu kokoši (40 do 50) s prodajo jajc lep vir dohodka, dela pa nič več.

Jasno je, da so jajca takrat, ko kokoši ne nesejo in ponudba ne krije povpraševanja, draga. Najmočnejše to čutimo od avgusta do januarja. V tem času se cena jajcem podvoji in celo potroji. To je mogoče omiliti — če že ne čisto preprečiti — z odstranitvijo naštetih slabosti.

Pri tem načinu reje lahko vzrejamo intenzivnejše pasme in nudimo piščancem zgodnjega valenja (januar, februar) vse pogoje za ugoden razvoj. Jarčke zgodnjih valenj začno nesti jajca že v juliju in neso v času, ko jih je zelo težko dobiti in jih moramo celo uvažati, ker bi bila sicer predraga.

Mogoče je tudi kombinirati tako, da se v prvih dveh mesecih vzreje jarček poslužimo kletk — baterij, nakar jih spustimo v nov prostor, odrejen zanje. Če bi se vsaj četrtina kmetij oprijela tega načina reje, bi bilo jajc vedno dovolj in po ugodnih cenah, rejec pa bi kljub nižji ceni zaslužil več. Zaslužek bi bilo treba iskati v intenzivni proizvodnji in ne v nizki proizvodnji in visoki ceni.

Pametno bi bilo, če bi tudi pri nas kmetje izrazili željo in s pomočjo naših strokovnih služb prihodnje leto naročili piščance intenzivnejših pasem in zgodnjega valenja.

V eni naslednjih številki bomo objavili rentabiliteten izračun za proizvodnjo jajc.

Merjasec nemške požlahtnjene pasme pri Lesjakovih v Miklavžu nad Taborom.

— od 9.30 do 12 prodaja živali po načinu licitiranja;

— nato dostava živali kupcem s kamionom na dom.

Plemenske živali za sejem so že odbrane. Na sejmu bo 10 do 15 plemenskih krav, 25 do 30 brejih plemenskih telic, 15 do 20 lažjih še nebrejih telčk.

Krave in telice so pasemsko čiste, imajo rodovnik, ustrezno proizvodnost in telesne oblike.

Naprodaj bo tudi 15 plemenskih svinjk, težkih od 25 do 40 kg (iz spomladanskih gnezd odličnih rodovniških plemenk že po tretji pravitvi).

Pogoji prodaje in nakupa:

Vse živali bo po načinu licitacije prodajala strokovna komisija po izklicnih cenah.

Orientacijske cene so: za telice 650 do 800 starih din za kg, za krave 340.000 do 430.000 S-din po glavi. Cene zavisiyo od kakovosti in brejosti živali.

Cene za svinjke bodo znašale 800 do 1000 starih din za kg.

Vse živali bodo tehtane takoj ob prihodu na sejem. Pri telicah in kravah se odbija 4-odstotni kalo, pri svinjkah pa 2-odstotni kalo.

ing. Marovt Stane

GOVEDOREJA NA DANSKEM

(nadaljevano)

V zadnjem sestavku »Kmetijstvo na Danskem« smo se seznanili s splošnim pregledom kmetijstva v tej deželi in omenili nekaj podatkov o živinorejski proizvodnji. Tokrat pa se bomo seznanili z govedorejo, kot glavno panogo živinorejske proizvodnje in s katero smo se v glavnem srečevali pri nakupu plemen- skih telic.

Zanimalo nas bo, s kakšnimi ukrepi so na Danskem dosegli tak razvoj in obseg živinorejske proizvodnje. Udeleženi je precej činiteljev. Omenili smo že ugodne konfiguracijske, talne in klimatske razmere te dežele. Znana je pridnost, disciplina in strokovna sposobnost danskega živinorejca. Veliko, veliko podporo ima dansko kmetijstvo t. j. živinoreja v pametni ekonomski in davčni politiki države. Toda mirno smemo trditi, da ima za tako silo-

tek tolsče. Najvišja hlevska povprečja na Danskem srečujemo pri rdečih kravah: H. Sandanger v Horsensu je dosegel pri 25 kravah 7.545 l mleka povprečno na kravo s 4,53 odstotka tolsče. N. A. Nielsen v Horsensu pri 27 kravah 7.171 l povprečno s 4,66 odstotka tolsče. V eni največjih čred na Danskem, na veleposstvu Corsetitze v Egebjergu, so pri 174 rdečih kravah povprečno namolili 6.362 l mleka na kravo s 4,27 odstotka tolsče. Tudi najboljša krava molznica je bila v letu 1964 na Danskem žival rdeče pasme z 12.468 l mleka in 4,54 odstotka tolsče (566 kg masla!). Za primerjavo: najboljša Jersey krava je v tem letu dala »le« 540 kg masla ali 7.408 l mleka s 7,29 odstotka tolsče (!). Precej za tema dvema in njima podobnimi je šele najboljša krava črno bele pasme z 9.217 l mleka in izredno visoko 5,04 odstotka tolsče (464 kg masla). Živali črno bele pasme poznamo, prav tako pa smo že veliko slišali o malih, rja-

dolgo zgodovino in tradicijo. Segajemo precej v prejšnje stoletje. Od leta 1903 pa spremljajo delo za selekcijo že obdelani podatki in rezul-

tati, iz katerih lahko zasledujemo njihove uspehe. Razvoj, obseg in rezultate organiziranega dela si kar pogledjmo iz naslednjih podatkov:

Leto	Štev. selekcijskih združenj	Štev. članov	Štev. krav v kontroli	Odstotek od vseh	Proizvodnja kontroliranih krav		
					kg mleka	% tolsče	kg masla
1904	280	6.600	111.900	10,3	3.107	3,40	105,6
1914	587	12.757	208.013	15,9	3.256	3,52	114,6
1924	1013	27.689	431.901	31,0	3.399	3,70	125,8
1934	1588	50.376	669.088	40,6	3.506	3,80	133,2
1944	1785	71.050	795.971	50,7	3.155	3,97	125,3
1954	1794	78.395	869.495	58,7	2.818	4,29	163,8
1961	1486	76.131	861.834	57,7	4.289	4,42	189,6
1962	1388	73.183	848.834	58,0	4.295	4,42	190,3
1963	1294	68.188	799.880	56,8	4.217	4,35	183,4
1964	1165	63.041	761.201	55,6	4.423	4,36	192,8

Največji razmak organiziranega dela in dvig proizvodnje so zabeležili od 1950. do 1960. leta. Od leta 1960 pa se število združenj hitro zmanjšuje (manjša se združujejo). Pada število članov, pada pa tudi število krav v kontroli. Tudi Danske se ni izognila določena gospodarska kriza, katero so kot prvi občutili manjši proizvajalci. Manjše kmetije odmirajo hitreje kot kdajkoli prej.

Kljub omenjeni tendenci padanja

števila krav na sploh se količina mleka povečuje. Obseg načrtnega dela v selekciji je prav občudovanja vreden. Vse večje kmetije, vsi tržni proizvajalci so vključeni in organizirani v selekcijska združenja. Živinorejska služba bdi nad dobro polovico vseh krav in ker so cilji selekcije jasno postavljeni, ni čudno, da se proizvodnja mleka, mesa in plemenskega blaga se nenehno dviga. (Dalje prihodnjič)

Prvesnica rejca Aarupa, ki je dala v prvi laktaciji 8.200 l mleka.

vit razvoj živinoreje največ zaslug strokovna, načrtna, vztrajna, na široko organizirana selekcijska služba. Trud in vlaganja v organizacijo, strokovni kader in institucije se danes bogato obrestujejo.

Z dolgotrajnim znanstvenim delom je selekcijska služba vzgojila iz domače avtohtone svinje slovito dansko svinjo, ki je edina pasma v deželi in jo izvažajo le kot zaklane bekone. Iz nepomembnega rdečega goveda so izoblikovali poleg Jersey najbolj mlečno pasmo: rdeče dansko govedo. To sta svetla spomenika njihovega vztrajnega dela. Dodajmo še napreden in moderen način proizvodnje. Prav je, da napišemo nekaj več o rezultatih njihove selekcije v govedoreji.

Omenili smo rdeče dansko govedo, uvažamo pa črno bele (frizijske) živali. Zato se zadržimo na kratko pri opisu teh pasem in kakšne pasme ter koliko živali posameznih pasem redijo na Danskem. Najštevilnejše je rdeče dansko govedo, in sicer je krav 742.000 ali 50 odstotkov od vseh krav, črno belih (frizijk) krav je 516.000 ali 35 odstotkov, krav Jersey pasme je še nad 200.000 ali 14 odstotkov, medtem ko je raznih križanih krav približno 1 odstotek (17.000 glav). Rdeče dansko govedo je izrazita mlečna pasma, vendar so mlade živali primerne tudi za pitanje. Kot pove ime, so živali popolnoma rdeče (bolj opečnate) barve, velikega okvirja, zlasti so zelo dolge, toda za naše oči nekoliko pre malo čvrste konstrukcije (gradnja telesa). Krave so izredno dobre molznice, katerih mleko vsebuje posebno visok odstot-

vih, toda izredno molznih kravah Jersey pasme s posebno visokim odstotkom tolsče v mleku (od 6—8 odstotkov).

Na naši fermi v Podlogu uvajamo živali črno bele pasme iz več razlogov: za naše zahteve so krave črno bele pasme dovolj mlečni tip živali, mlade živali se uspešno pitajo in se hitro in dobro prilagodijo na naše klimatske in prehrabene razmere. Selekcijsko delo ima na Danskem

Dopisujte

v naš list

MEHANIZACIJA ZA KOOPERANTE

Število strojev, ki se uporabljajo v kooperacijski proizvodnji in tudi v kmečki proizvodnji, ki ni vezana na sodelovanje s kombinatom, danes ni več majhno.

Kljub razmeroma visokim cenam kmetijskih strojev so kmetje, večinoma, naši kooperanti, kupili v zadnjih letih okrog 200 kosilnic, za letos pa je naročenih še 97 kosilnic in 30 traktorjev. Petinštirideset traktorjev pa so vzele od kombinata v najem skupine kmetov, ki razpolagajo z njimi kot s svojimi, plačujejo pa zanje stroške amortizacije in zavarovalnine. Zmožljivost teh strojev je kar velika. Na dan lahko vsi skupaj pokosijo nič manj kot 1200 ha travnikov, v 7 do 8 dneh pa vse kmečke površine, kjer je sploh možno kositi strojno. Te številke povedo, da z opremljanjem naših kmetij s stroji vse vprek ne smemo preveč hiteti. Pomisliti moramo, da je za avstrijskega kmeta, ki je pri opremljanju kmetij s stroji še bolj hitel in je prišel že precej delj kot naš s pomočjo države, mehanizacija v takem obsegu (na 200.000 kmetij z več kot 5 ha zemlje je nad 200.000 traktorjev) breme, ki ga kmet težko zmaguje. To še zlasti zato, ker je preveč denarja namenil za stroje in priprave za olajšanje dela in skrajšanje potrebnega časa, razmeroma manj pa za sredstva, ki pridelek povečajo, to je za umetna gnojila, za boljše seme, za dobro plemensko živino. Tudi pri nas le preradi mislimo, da bodo

samo stroji rešili vse probleme v kmetijstvu in povečali pridelke. Uporaba umetnih gnojil v kooperaciji je iz leta v leto manjša.

Dobra opremljenost avstrijskega kmeta s stroji, ki je bila in je še danes za mnoge zgled, po katerem bi se morali ravnati tudi pri nas, je pripeljala do stanja, iz katerega Avstrijci sami iščejo izhod, in to tako, da vsak kmet kupi en stroj, s katerim delajo sosedje drug drugemu. Tako dela z enim strojem samo eden, obdelano pa imajo vsi vse s stroji, a stroški vsakega posameznega kmeta so le precej manjši.

Za kmetijsko mehanizacijo nasploh ugotavljamo že dolgo, da je število dni uporabe na leto nizko. Kosilnice lahko le kose, kvečjemu še žanjejo, tudi traktorji so zelo slabo opremljeni s priključki: plug, brana, prikolica in kosilnica, pa še s temi ne vsi. Tako je treba opraviti poleg strojev še precej ročnega in vpreznega dela.

Enoletne izkušnje skupin s traktorjem lasti kombinata v našem kažejo, da pri dobrih odnosih med sosedji, posebej pri manjšem številu zakupnikov, dobro delujejo.

Okvar je manj (stroški za popravila obsegajo ca. 50.000 S-din na traktor). Traktorji opravijo tisto število ur, ki omogoča rentabilnost (900 do 950 ur na leto

(Nadaljevanje na 14. strani)

VARSTVO PRI DELU

POŠKODBE IN BOLEZNINE V LETU 1965

ZBRANI PODATKI NAM KAZEJO, DA SO SE BOLEZNINE V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI — V PRIMERJAVI Z LETOM 1964, V LETU 1965 POVEČALA ZA 9%. SKUPNO BELEZIMO 45.130 DNI BOLNISKIH DOPUSTOV. DOPUSTI V RAZDOBJU DO 30 DNI ZNASAJO 24.566 BOLNISKIH DNI, IN GREDO V CELOTI V BREME DELOVNE ORGANIZACIJE, NAD 30 DNI PA ZNASAJO 20.564 BOLNISKIH DNI IN GREDO V BREME ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Dopusti so se koristili po naslednjih grupacijah bolezni in so terjali sledeče število delovnih dni:

a) poškodbe na delu in ob prihodu na delo	9.347 del. dni
b) porodniški dopusti in oskrba bolnikov na domu	8.317 del. dni
c) ostale bolezni	27.466 del. dni
Skupno:	45.130 del. dni

Da bi imeli realnejšo predstavo o izgubljenem času na račun bolezni, naj tu omenimo, da so redni letni dopusti vseh delavcev v podjetju znašali 36.326 delovnih dni, boleznine pa kar za 8.800 dni več.

Za bolezenski dopust do 30 koledarskih dni je bilo izplačanih iz blagajne podjetja v letu 1965 skupno 186.000.000 S-din. Ta izplačila so znašala v mesečnem povprečju 58.725 S-din. Zavod pa je moral pokrivati 20.564 bolniških dni s približno 20% višjim povprečjem mesečnih dajatev na posameznika (100% izplačevanje bolezni), ali v globalu 101.689.000 S-din. Skupno je bilo izplačano samo hranarine (186.000.000 + 101.689.000) 287.689.000 S-din.

V teh izplačilih so zgolj samo hranarine, ki niti ne predstavljajo v vsakem bolniškem primeru največji izdatek, predvsem ne pri več-

jih poškodbah, zdravljenjih v bolnicah, zdravliliščih, klimatskih zdravliliščih, zavodih za rehabilitacijo, stroških za zdravlila, prevozi in drugih stroških, ki so v zvezi z zdravljenjem bolnih delavcev. Po posameznih delovnih enotah je bilo sledeče koriščenje bolezni:

Zap. št.	Obrat	Efektivni delovni dnevi	Boleznine do 30 dni	Boleznine nad 30 dni	Boleznine skupaj	% od efektivnih del. dni
1. Braslovče		41.397	1.800	1.913	3.713	8,5
2. Celje		32.518	1.240	1.040	2.244	7,—
3. Petrovče		58.451	2.416	1.544	3.960	6,8
4. Polzela		11.877	309	237	546	5,—
5. Prebold		37.489	1.341	414	1.755	4,6
6. Sempeter		50.370	2.193	2.170	4.363	8,7
7. Tabor		18.852	396	730	1.126	6,2
8. Trnava		10.843	226	202	428	4,—
9. Vojnik		28.092	1.299	965	2.264	8,—
10. Vransko		22.008	356	683	1.039	4,6
11. Vrbje		71.399	2.330	1.105	3.435	4,8
12. Mirošan		11.820	314	802	1.216	11,—
13. Gozdarstvo		3.872	104	—	107	1,1
14. Vrtnarstvo		26.538	1.006	1.080	2.086	8,—
15. Mesnine		80.681	4.414	3.913	8.327	10,4
16. Mleko		42.171	1.745	1.706	3.446	8,2
17. Moč. krmila		4.280	136	408	544	13,5
18. Hmezd		28.549	1.368	286	1.654	6,—
19. Stroj. post.		20.030	540	402	942	4,7
20. Uprava		24.455	618	7.745	1.463	6,—
Skupno:		619.697	24.566	20.564	45.130	7,2

5

Govorila sva med sabo
o visoki stvari:
rešetali so med sabo
kmetje svoje uboštvo.

Pa mi zlodej glavo zmoti,
vrže me za kmeti;
skoči z mano moj
prijatelj,
v ték spusté se kmetje.

Levstik

TRETJE POGLAVJE

Naravno je tedaj, da je bil v tako nevarnih časih spomladanski semenj leta 1810 v mestu Kamniku prav majhen. Kmetje so se bali prodajati, če so kaj imeli, nekoliko zato, ker je bilo nevarno denarja imeti, nekoliko pa tudi zato, ker so bili zmešani zaradi preklica in ne polne veljavnosti prejšnjega avstrijskega denarja, zaradi uvedbe novih »frankov« in zaradi različnih pretiranih govoric, kakor se v takih časih rade med kmeti raznašajo. Kupovat hoditi so se tudi bali, ker je bil vsak pot nevaren pred roparji. Kdor ni torej prav moral, je ostal doma. Kamniški prodajalničarji so torej z opravičenjem tožili, da ni skoraj nič trgovanja, da semenj že doi-

go ni bil tako slab, da še nikoli ni bilo tako malo ljudi. Tudi kamniški krčmarji so bili slabo zadovoljni, ker so videli, da bodo morali polovico za semnjarije pripravljenega mesa sami jesti in da vina ni bilo treba posebej za ta semenj nastavljeni. Le en krčmar je bil izvzet, eden je imel poleg slabega semnja vendar nekoliko pivev.

To je bil krčmar Jošt Vlagar, ki je točil vino in žganje v svoji mali hiši na severni strani Kamnika, na levem bregu Bistrice.

Med vsemi pivci ob tem semanjem dnevu v Vlagarjevi krčmi je bil najbolj glasen Blaž Mozol, petinštridesetleten človek, pa na videz starejši, velike rasti, posušenega lica, a jako

živih in iskrih oči, nekoliko zamenjarjen v obleki, ali vendar opran in osnažen. Zmerom in zmerom je vstajal izza mize, govoril s celo izbo, zdaj s tem, zdaj z onim, zmerom šaljivo in zbadljivo, tako da mu je odgovarjal zdaj živ smeh, zdaj resno zabavljanje. Zlasti trem sumljivim neznanecem, ki so za ozko mizo pri peči sami sedeli, je metal ostre puščice, tako da so ga oni srdito pogledovali.

Poleg njega je sedel lep mož, najmanj deset let mlajši, v kmetski, pa izredno skrbni obleki: »Nikarte, stric, molčite pa pijte,« reče ta Blažu, potegne ga z močjo poleg sebe na sedež in mu vino toči. »Pustite ljudi na miru!«

»Veš kaj, Nande,« govori stric Blaž Mozol mlajšemu sosedu na uho. »Nande, verjami ti meni, da so onile trije, ki pri peči sede, kakšni rokovnjači, tovariši berača Tomaža, ki se je danes v zemljo pogreznili, če ni ušel. Pa jaz se jih nič ne bojim.«

Pri tej srdito govorjeni trditvi Blaž Mozol spet vstane, a lahka rdečica spreleti obraz mlajšega tovariša, katerega je oni Nande ta imenoval in čigar roke so bile bolj bele in manj delovne nego drugih omiznikov.

»Naj bodo oni, kdor hoté, kaj nama to mar; dražite jih nikar!« reče Nande bolj tiho, a pomakne svoj klobuk iz zajčje dlake niže na oči, da je zasenčil široki, a lep obraz.

»Dražiti? Menda se jih vendar ne bojš?« ropoče Blaž. »Ti veš, Nande, če misliš moje sestre hčer za ženo jemati, moraš znati tudi

udariti, kadar je treba, posebno dokler še fantuješ. Onele tri rokovnjače pri peči pa jaz sam nase vzamem in si jih upam s starim metliščem poditi skozi celo kranjsko deželo tja v Lahe. Ti capini bi bežali kakor pes, kadar je klobaso ukradel.«

Glasno so se kmetje zasmejali okoli. Oni trije pri peči so mrmrali nevoljno med seboj, jezno in zaničljivo pogledovali Blaža in pili. Dva sta bila mlajša, eden star. Vsi trije so bili slabo opravljeni z različno, močno ponošeno in ne njim na telo novo umerjeno obleko. Starejši je imel majhno, osivelo brado, razraslo gor do pod oči. Med mlajšimi je bil eden majhen, šepav in je imel širok obraz, razjeden od koz. Drugi je bil srednje rasti, debel in lasje so mu padali kakor griva dolgi po plečeh. Tega je Blaž že večkrat videl, dva sta mu bila pa neznana.

»Poznaš li one?« vpraša ga nasproti sedeči kmet.

»Ne poznam vseh treh, ne, ali jaz imam tak dober nos, da rokovnjača že pol ure daleč dišim kakor rokovnjač birčica in lisica past.«

»Pij, a ne delaj zabave, Blaž! Spet bi se rad tepel, ali danes se pod mojo streho ne boš,« reče zdaj krčmar Jošt Vlagar in pobriše drobtine in razlitke po mizi. Blažev mlajši soséd dene roko na čelo in z očmi pritrjevalno namigne krčmarju. Toda Blaž Mozol je bil, kakor se je iz njegovega izredno iskrega očesa videlo, že nekoliko vina prepoln in torej nepokoren. Rekel je:

(Dalje prihodnjič)

VARSTVO PRI DELU

(Nadaljevanje s 13. strani)

V izračunanim odstotku bolezni so vključeni tudi porodniški dopusti in oskrba bolnih na domu. Osnova za izračun so vzete samo efektivne delovne ure in nadure.

Po vrstah bolezni so bila najštevilnejša obolenja iz sledečih kategorij:

- porodniška bolovanja in oskrba bolnikov na domu;
- poškodbe pri delu, prihodu in odhodu z dela;
- bolezni želodca;
- revmatska obolenja;
- vnetje raznih dihalnih organov in
- razna živčna obolenja.

Nedvomno so številke o izgubi delovnih dni za bolezni zelo visoke in sredstva porabljena v te namene ogromna. Tudi v tem grmu obstojajo določene rezerve podjetja, katere bi delno lahko usmerili za izboljšanje družbenega standarda delavcev.

Ne dajo se odpraviti vse bolezni, pač pa se dajo odpraviti nepotrebne bolezni, katere izvirajo iz neupoštevanja varstvenih ukrepov pri delu, malomarnega odnosa do samega sebe in iz podcenjevanja fizičnih zmogljivosti posameznika, opravljanja težkih in napornih del izven delovnega časa in končno tudi iz izkoriščanja bolniških dopustov s simulantstvom in podobno.

Bolezni so postale skrb celotnega kolektiva, saj navedeni zneski bremenijo slehernega od nas. Zato ima sleherni od nas tudi pravico in dolžnost, da bdi nad pravilnim koriščenjem bolezniških dopustov, in da graja vse nepravilnosti, ki jih opazi.

Predvsem se moramo posvetiti reševanju naslednjih vprašanj:

- a) v sodelovnju z zdravstveno službo in družbeno kontrolo odpravljati simulantstvo;
- b) z nenehnim izobraževanjem delavcev na delovnem mestu o varnem delu;
- c) strogo kontrolirati poškodbe ob prihodu na delo in odhodu z dela;
- d) pri delu nuditi delavcem vsa predpisana osebna zaščitna sredstva, predvsem ob slabem vremenu pri delih na prostem;
- e) poskrbeti za redne počitke in pravilno prehrano delavcev;
- f) izboljšati varstvo otrok;
- g) vršiti po delovnih enotah analize bolezni in poskrbeti, da se vzroki zaradi katerih se bolezni pojavljajo, odpravljajo;
- h) razpravljati na sestankih o problematiki bolezni s celotnim kolektivom.

S seznanjanjem celotnega kolektiva s problematiko bolezni in z vključevanjem nas vseh za zmanjšanje njih števila, bomo lahko dosegli na tem področju določene uspehe.

Ivančič Franc

Mehanizacija za kooperante

(Nadaljevanje z 12. strani)

v povprečju). Na en traktor pride 12,8 ha kmetijskih površin in obsega 190 ur storitev izven skupin po nalogu kooperacijske službe.

Močno pogrešamo priključek kombiniran obračalnik — zgrabljajnik, posebej pri kooperantih, ki imajo več travnikov in delteljšč.

Ce hočemo še naprej olajšati delo in poceniti proizvodnjo z mehanizacijo, bomo morali naše pogonske stroje, predvsem traktorje, opremljati še bolj s priključki. Razumljivo pa je, da proizvodnje ne bomo pocenili, kar je osnovni cilj, če bo hotel imeti en kmet na 5 do 6 ha kmetijske zemlje traktor z več priključki sam.

Zato bomo morali ostati pri začetni smeri: stroji, ki jih lahko uporabljajo več kmetov, naj bodo čim bolj izkoriščeni.

Poti v začetno smer so različne.

Prva možnost, ki izhaja že iz dosedanje prakse, je, da kombinat iz lastnih sredstev kupi stroj in ga da v uporabo kooperantom v skupini po dosedanjih pogojih za traktorje.

Druga možnost je, da nabavi-

mo stroj s skupnimi sredstvi kombinata in kooperantov. Uredi se podobno obračunavanje kot v prvem primeru, le da kooperanti plačujejo zakupnino, zmanjšano za lasten delež.

Tretja možnost pa je tista, ki se uveljavlja v Avstriji. Posamezni kmetje kupujejo po en stroj in z njimi delajo drug drugemu.

S tem še niso izčrpane vse možnosti, vendar mislim, da bomo iskali rešitev predvsem v naštetih, posebej v prvih dveh.

Pri strojih ali napravah, ki jih ne more uporabljati več kmetov, kot so npr. molzni stroj, naprave za dosuševanje sena s prevetravanjem, je drugače. Vsak kmet, ki si omisli tak stroj, mora imeti sam dovolj veliko proizvodnjo, da se mu to izplača.

Pri nakupu strojev moramo (upoštevati) specializacijo proizvodnje) poskrbeti predvsem za čim boljše mehanizacijo najvažnejše proizvodnje ali kot pravimo, zagotoviti celotno linijo mehanizacije. Seveda je specializacija nujna, če hočemo proizvodnjo mehanizirati s čim manjšimi stroški, s tem manj stroji.

Pri nakupu mehanizacije pa opozarjamo še na potrebo po

Razgovor s kooperanti

Kmet Juhart Ivan s Pondorja je stopil že zgodaj zjutraj v pisarno kmetijske službe na obratu Tabor in naju z vodjo kooperacije tov. Uranjek Franjom ločil od načrtov, ki sva jih kovala za obisk nekaterim kooperantom.

V razgovoru je tovarniš Juhart povedal, da je pšenica po njivah zelo neenakomerna in se že na eni njivi loči bujnejša od redkejša, ki je v rahlih depresijah. Pravi, da bi bilo prav, če bi že jeseni nudil kombinat kooperantom nove sorte krompirja v zadostnih količinah, ker se domače sorte in merkur že izražajo.

S tovarnišem Uranjekom sva jo mahnila proti Miklavžu in na gornjem robu gozda ob cesti zaželela v zemljanki živečemu 73-letnemu Turnšku dobro jutro. Tožil se nama je o slabem zdravju. Pravi, da hoče živeti na stara leta tako, kot je živel takrat, ko je bil kot dvajsetletni zlatokop na Aljaski. Mož je zelo inteligenten na videz in v resnici. Obvlada angleščino, nemščino in govori francosko. Zemljepis in zgodovina pa sta njegov konjiček.

Kooperanta Lesjak Franca sva srečala, ko je peljal mleko v zbiralnico. Sklenila sva počakati ga. Zato sva zavila v cvetje obetajoč sadovnjak in odprla več cvetnih popkov. Tu in tam sva še našla ličinko cvetočera kljub temu, da je bilo drevje temeljito poskropljeno. Ogledala sva si tudi poln hlev s šestimi kravami, osmimi pitanci, telčki in konjem, ki je od dolgega časa postal muhast. Gospodar se je vrnil in nama povedal, da sin opravlja vsa dela s traktorjem Steyer 18. Vlači tudi les in hodi po steljo v gozd. Brez traktorja si ne morejo več zamisliti proizvodnje na lepo arondiranem posestvu.

»Traktor je koristen stroj, le amortizacija se mi zdi previsoka. Najraje bi ga kupil ali da bi po odplačilu amortizacije postal moja last. Za živino je problem krma. Iz tega nas rešuje silaža, včasih pa dobimo tudi piske tropine. Jaz bi se že specializiral v živinorejsko proizvodnjo, je pa trg tako neuravnotežen. Hmelj mi še da svoje, zato bo ostal. Vedno kaj popravljam in lahko rečem, da ena izboljšava nakaže drugo. Tako dela ne zmanjka. Pred kratkim smo napeljali vodovod v hlev. Poprej je bilo treba zanesti za eno napajanje tudi do 300 l vode od vodnjaka. Bil je napor,« je povzel tov. Lesjak.

Skozi gozd in mimo nove enohektarske lesene žičnice sva s Franjom prišla h Golavšek Jožu. Ogledali smo si še kar urejen hlev s šestimi pitanci, štiri je letos že oddal. V velikem sadovnjaku prevladuje bobovec in stare sorte ter tu in tam kakšna nova.

»Oče je začel iz nič, vse svoje moči je vložil v zemljo, zato sedaj bogato rodi in vrača obilne sadove. Posestvo terja ljudi, teh pa ni. Sadovnjak je potreben strokovnjaka, ker sam z ženo ne zmorem vsega. Oče so krepko nad sedemdeset in oskrbujejo le vinograd,« je končal prizadevni kooperant.

Sušilnica v Loki je pitalešče v petih etažah za 5000 brojlerjev. Oskrbuje jih pridna in vestna soseda Sajovic Pavla. Pravi, da je delo naporno, a vseeno ne tako kot štiriurna hoja s košem na trboveljski trg, kamor je hodila dolga leta. Piščanci so živahni in pogin minimalen. Centralna kurjava in dvigalo občutno znižata stroške in napor.

Pot naju je zanesla mimo zanemarljive domačije Videnič Joža. Sam dela v Litostroju, žena po dninah, šest otrok skače skozi odprta okna not in ven ter se kničeč preganja okrog hiše, neobdelana in negojena zemlja, ki je ni malo, pa čaka pridnih rok ali morda kakšen ukrep.

Pri kooperantu Terglav Ivanu sva si ogledala pretesen hlev, ki ga bodo razširili, in novo molzno napravo, ki dnevno namolze za mlekarino 35 litrov mleka, ter lep sadovnjak. Tovariš Terglav je sam skuhal bordojsko brozgo in z njo temeljito poskropil sadno drevje.

V šolskem vrtu so gojenci šolske zadruge pod vodstvom tovarišice Hudej Marije urejevali gredice in opazovali let čebel. Čebelnjak so jim postavili in darovali čebelarji Tabora. V razgovoru sta ravnatelj šole tovarniš Jančigaj in tovarišica Hudej izrazila željo po ožjem sodelovanju z obratom. Otroci bi se seznanili z različnimi novejšimi stroji in tehničnimi pripomočki, ki olajšajo kmetu delo. Vsi — mi in šola — moramo težiti za tem, da bomo pravilno prikazali mladini lepote in prednosti kmečkega stanu.

Lep pozdrav

Urednik

čim večji tipski enotnosti. Manj tipov strojev bomo imeli na našem področju, lažja in cenejša bo nabava rezervnih delov. Najbolje je, da kupujemo že proiz-

kušene stroje, ki so morda dražji, kajti kmetijski stroj je delovna priprava, ki je po enem letu ne vržemo proč.

Ing. Glušek Slavko

KO VRANSKO — INŠTITUT ZA HMELJARSTVO ŽALEC 7,5:1,5

Izbrani ekipi KO Vransko in IH Žalec sta se dvakrat pomerili v mnogoboju in obakrat je zmagalo Vransko.

Prvo srečanje je bilo v prostorih IH Žalec, kjer so bili doseženi naslednji rezultati:

	Vransko	IH Žalec
Šah	3	1
Streljanje	256	272
Namizni tenis	5	4
Vlačenje vrvi	2	0

Končni rezultat je bil torej 3:1 v korist ekipe z Vranskega.

V drugem srečanju sta se ekipi sestali na Vranskem in sta v tekmovalce vključili še odbojko.

Rezultati tega srečanja:

	Vransko	IH Žalec
Šah	2	2
Streljanje	292	280
Namizni tenis	5	4
Vlačenje vrvi	2	1
Odbojka	2	0

Rezultat drugega srečanja 4,5:0,5 v korist domačinov.

Rezultat obeh dvobojev je bil 7,5:1,5 v korist ekipe Vransko.

Kljub visokemu porazu moramo dati tekmovalcem IH Žalec vso priznanje za njihovo požrtvovalnost in borbenost.

F. I.

PRVENSTVO KK ŽALEC V KEGLJANJU

V ponedeljek, 18. aprila je bilo na kegljišču Ingrada v Celju prvenstvo kmetijskega kombinata Žalec v kegljanju za posameznike. Tekmovanja se je udeležilo 22 tekmovalcev. Tekmovanje je bilo izredno zanimivo in borba za prvo mesto zelo napeta, saj je na koncu razlika med prvim in tretjim mestom znašala le 6 kegljev.

1. Goropevšek Jože — 396 kegljev (Vransko),
2. Bobovnik Mišo — 393 kegljev (Hmezad),
3. Hren Alojz — 390 kegljev (Mesnine),
4. Ivačič Tone — 380 kegljev (Mesnine),

5. Čulak Franc — 377 kegljev (Vransko).

Sindikalni odbor pri kmetijskem kombinatu Žalec je zmagovalcu Goropevškemu Jožetu izročil prehodni pokal in praktično nagrado. Praktične nagrade so prejeli tudi tekmovalci, ki so se uvrstili do vključno petega mesta.

Rus Ferdinand

Clovek ni bitje le zase,
kot član se družbe rodi;
zato ne misli le nase,
deluj še za druge ljudi!

MAJSKI IZLET

STO DVAJSET DO STO ŠTIRIDESET NA URO

Po Savinjski dolini je še precej nasadov s hmeljevskimi. Sedaj dovažajo nove hmeljeve in jih bo treba očistiti in ošiliti v najkrajšem času. V najkrajšem času zato, ker je že ostalih del na polju čez glavo.

Povedal bi rad, kako hmeljeve koničimo. Če koničimo ali po domače špičimo hmeljeve s sekiro kolarko, moramo vsako hmeljevko dvigniti, jo položiti na klado in tako obsekovati. Tako delo je za današnji čas prezamudno, saj ošpičimo v desetih urah komaj 300 hmeljev. Nekateri še koničijo s tesarsko »cimermanko« tako, da pomočnik drži hmeljevko na kladi vodoravno. Tudi ta način je ni več primeren zaradi počasnosti, ker zaposli dva človeka in še špica se rada cefra. Koničenje s cirkularko na električni tok je nerodno v toliko, ker moramo imeti vse hmeljeve doma na kupu zaradi električnega priključka in zaradi preslabih elektro motorjev. Koničenje s cirkularko na traktorju je precej hitro, saj ošpičimo od 1000 do 1200 hmeljev v desetih urah, a zaposli poleg traktorja in traktorista še podajalca, zato pri takem koničenju zaradi visokih stroškov ni računa. Povrh vsega so še konice scejane in hitreje gnijejo.

Najhitrejši način koničenja je s plankačo. To pa sem spoznal takole:

Pred dvema letoma v tem času sem šel jutraj okrog sedme na njivo. Na sosednji njivi sta že dva špičila hmeljeve. Začudil sem se, ko sta imela že tako velik kup ošpičenih hmeljev, sinoči pa še nobene. Iz radovednosti sem stopil tja in povprašal: »Lojze, kako delaš, da imaš že danes okrog tristo hmeljev ošpičenih.«

»Ja, Korl, meni se zdi, da jih je že nad tristo. Veš, sto dvajset do sto štirideset na uro, če bi mi jih Francoe lahko pomolil pod plankačo dvesto, bi jih pa toliko ošpičil. Poglej, malo poševno, ne prepoležno mi jo nastavi na položeno klado in jaz plen, plen, sedemkrat s plankačo in špica je tako ostrina in dolga, da bi se smejal.«

Kupil sem plankačo in sedaj špičim hmeljeve jeseni ob postavljanju v kope sam. Gre mi bolj počasi kot Lojzu, a kljub temu mnogo hitreje in ceneje kot z vsemi prej navedenimi orodji.

Marinc Karl
kooperant
Prebold

LJUDSKE NAPOVEDI

Maja zmeren hlad lepo daje zelenjad; hmelja, žita in sena ti obeta do vrha.

Slana v začetku maja zoritvi sadja nagaja.

PREGOVORI

Pravico vsak hvali, toda vsak je ne brani.

Poredni otroci pa slaba mačka naredijo pridno gospodinjstvo.

Brat bratu najgloblje izkoplje oči.

SPOMINSKI DNEVI

1. maj, mednarodni praznik delovnega ljudstva;
5. maja 1945 je bila osnovana prva vlada Ljudske republike Slovenije;
9. maj, dan zmage;
25. maj, rojstni dan maršala Tita.

ZA SMEH

STRAH

— Gašper! Zbudi se no! Sovo sem slišala, sovo, ki smrt pomeni!

— Pa v hlev poglej, če ni kaj narobe!

Nagradna križanka

Nagrade: 50, 40, 30, 20 in 10 novih dinarjev.

Rešitve pošljite do 15. maja na KK Žalec — uredništvo Hmeljarja.

